Kerem Görkem

Aile Fotoğrafı*

*SEL

AİLE FOTOĞRAFI*

KEREM GÖRKEM, 1994 yılında Karabük'te doğdu. İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Şehir ve Bölge Planlama eğitimi aldı. Öykü, deneme ve inceleme türündeki yazıları çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlandı. 23. Ali Teoman Öykü Ödülleri kapsamında "Bisiklet" başlıklı öyküsü ödüle layık görüldü. *Aile Fotoğrafı*, yazarın ilk kitabıdır.

*SEL YAYINCILIK / ROMAN

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

*SEL YAYINCILIK: 779
ISBN 978-975-570-791-4

AİLE FOTOĞRAFI
Kerem Görkem
Roman

© Kerem Görkem, 2016
© Sel Yayıncılık, 2016

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Editör: Öykü Özçinik
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Mayıs 2016

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Kerem Görkem

Aile Fotoğrafı

Roman

Emre Çengelcik için...

"Benim annem bir balık."

William Faulkner

Hatıralar nesnelerin üzerinde birikir.

Babam, doğduğum yıl Amasra'dan bir yazlık almış. Verandasında ahşaptan, yüzeyi rüzgârın getirip götürdükleriyle eprimiş bir yemek masasının durduğu, yılda topu topu üç ay kalmamıza rağmen küçük bahçesindeki çimler her daim tıraşlı, girişteki iki karaçamın arasında çift örgülü bir hamağın sallanıp durduğu müstakil bir ev. Hayatımın bütün yazları orada geçti. Her yıl okullar kapandıktan yaklaşık bir ay sonra -annemle babam, o süre boyunca öğretmenlerin sonraki sene için hazırlık yaptığını söylerdi- arabayı ağzına kadar doldurur, eşyadan kalan yerlere sığmaya çalışıp yazlığın yolunu tutardık. Biz: babam, annem, abim ve ben. Küçük bir aile, okulda "çekirdek" diye bahsettiklerinden.

Dönüşlerimiz eylülün başına düşerdi. Yine bir Amasra dönüşü, annemin elinde fotoğrafları yüklediği bir CD, babamın üniversiteden arkadaşı Tayfun Amca'nın dükkânına, Foto Tayfun'a girdik.

Tayfun Amca'nın neden öğretmenlik yapmadığını merak ettiğimde babam hikâyesini anlatmıştı.

"Tayfun'un üniversitedeyken de fotoğrafa merakı vardı. 'Fotoğraf Kulübü' diye bir şey kurmuştu hatta. Küçücük, kutu gibi bir odaları vardı. Kendi gibi sekiz-on kişi orada toplanır, çektikleri fotoğrafları birbirlerine gösterirlerdi.

Bazen bulamazdık onu. Sonra görürdük ki Tayfun elinde Pentax'ı, dolanıp durur kampüsün içinde. Herkesin fotoğrafını çekerdi. Bizim de hoşumuza giderdi doğrusu. Fotoğrafının çekilmesi mutlu eder insanı."

Dükkânın kapısında bizi görür görmez yerinden kalktı Tayfun Amca. Yüzüne bir gülümseme oturdu. "Oo! Paşa gelmiş!"

Bana çoğunlukla böyle hitap eder. Aslan der bazen, bazen de eşek kadar olduğumu söyler. Şimdi görse örneğin, oturduğum berjeri bir hükümdarın tahtına benzetir. O daha farklı kelimelerle ifade eder bunu ama ben anlarım. Hem başka başka kelimeler kullanır, hem de telaffuzu bir tuhaftır. Serttir. K'lerin üstüne basar.

"Şu CD'nin içindekileri basıver Tayfun," dedi annem. "Birkaç işim var. Can'la gidip gelelim, dönüşte alırız."

Kurtuluş'un bildim bileli kalabalık caddesi üzerindeki sokaklara saptık annemle, birkaç dükkâna uğradık. İşlerimizi hallettik. Tayfun Amca, fotoğrafları içine koyduğu zarfı uzattı anneme. Elinden kaptım, parmaklarımı zarfın aralık duran tepesinden içeri sokup fotoğrafları alacakken, "Oğlum sabret iki dakika!" dedi annem, "eve gidince birlikte bakarız."

O sırada iki parmağımla tuttuğum kaygan kâğıt parçası elimden kayıp yere düştü. Dükkânın zemininde bir tablo gibi belirdi Amasra sahilindeki ânımız. Babam kumun üzerine serdiği havluya uzanmış, abim kitap okuyor, annem salatalık tuzluyor. Ben fotoğrafın ortasında kolluklarımla boy gösteriyorum.

Fotoğrafı yerden alıp tekrar zarfın içine koydum.

Eve gittiğimizde yere düşen fotoğrafı anneme gösterdim. Fotoğrafın dükkânda yere düştüğünü fark etmemiş olsa gerek, uzun uzun baktı, inceledi.

"Bu benim olsun mu?" diye sordum.

"Senin benim mi var oğlum? Albümde duruyor işte hepsi. Bizim fotoğraflarımız onlar."

"Bu bende kalsın. Bayramda biriktirdiğim harçlıkla çerçeve alır içine koyarım."

"İyi madem," dedi annem.

Böylece o fotoğraf "benim" oldu. Küçük çalışma masamın dayandığı duvara monte edilmiş bir raf vardı odamda. Rafta okul kitaplarımla birlikte abimin hediye aldığı birkaç kitap da duruyordu. Fotoğrafı *Küçük Prens*'in arasına koydum. Sonra da Ekim ayının sonuna denk gelen Kurban Bayramı'nı beklemeye başladım. Bayrama dek okulda daha az para harcadım. İlk teneffüste, simidin yanında gazoz içmeyi bıraktım. Böylelikle para biriktirebilecek ve daha iyi bir çerçeve alabilecektim.

Bayrama sayılı gün kalmıştı. Çerçevesine kısa süre sonra kavuşacak fotoğrafı bir kez daha incelemek için kitabı araladım. Fotoğraf *Küçük Prens*'in sayfaları arasında değildi. Tıpkı Tayfun Amca'nın dükkânında olduğu gibi, bir şekilde yere düşmüş olabileceğini düşündüm. Masanın altına baktım. Yatağın altına baktım. Halının altına baktım. Yoktu. Toz olup uçmuştu sanki, yok olmuştu.

Fotoğrafı daha önce sadece annem gördüğü için ona sordum. Kaybolduğunu söyledim.

"Sen gördün mü anne?"

"Görmedim," dedi. Kitabın içine iyice bakıp bakmadığımı sordu. Böylelikle annemden de umudu kestim.

Arayışlarım hiçbir sonuç vermedi. Derken bayram geldi çattı. Kasım geçti. Aralık'a girdik.

Soğuk bir Aralık günü, annem beni yanına çağırdı. Salonda karşılıklı oturduk. Yüzünde ciddi bir ifade, berjerde alabildiğine dik oturuyordu. Önemli bir şey hakkında konuşacağı her hâlinden belliydi.

"Can, baban artık bizimle yaşamayacak. Onu her gün değil, haftada bir göreceksin."

"Neden?" diye sordum. Şaşkınlığımın etkisini üzerimden atamamış vaziyette bir cevap beklerken abim kapıda belirdi. Salon kapısının eşiğinde dikilmiş kesik kesik gülüyordu. Annemin söylediklerini ti'ye alan, alay eden bir gülüştü bu. Karnını çabucak içeri çekip aynı anda burnundan nefes vererek garip sesler çıkarıyordu. Sesler bir süre sonra alaycı bir kahkahaya dönüştü.

"Bülent, ne gülüyorsun?" diye sordu annem sert bir ses tonuyla.

"Hâline gülüyorum. Açık açık söyle işte. 'Boşandık' de. Çocuk başka bir şey oluyor sanmasın."

Boşanmak büyük bir kelimeydi benim için ama o an o kadar da önemli gelmedi. Aklım fotoğraftaydı hâlâ.

"Artık üçümüz mü yaşayacağız?" diye sordum anneme.

Böyle basit bir soru beklemiyordu anlaşılan, afalladı.

"Evet," dedi kısa bir sessizliğin ardından. "Dedenlerde kalacağız bir süre."

Bu kez daha güçlü ve içten bir kahkaha patlattı abim. Hiçbir şey söylemeden odasına gitti.

Annem bütün bunlara alışacağımı ve her şeyin daha güzel olacağını söyledi. İnandım söylediklerine, başka bir şey de sormadım. Aklıma söyleyecek bir şey gelmemişti. Ağlamamış hatta üzülmemiştim bile. Hissizleşmiştim. Babamı sevmediğimden, onsuz bir hayatın daha güzel olacağına inandığımdan değil. Aksine, güçlü elleri, rakı içerken sarf ettiği güzel sözleri ve sert bakışlarıyla o benim kahramanımdı. Turgut diye bir şairden bahsederdi babam. Son konuşmamızda bir şiir okumuştu.

"Geyikli gecenin arkası ağaç
Ayağının suya değdiği yerde bir gökyüzü"

Bütün bunları düşündüğümde hayatımdan bir şeylerin eksileceğini anlamıştım. Korkuyorum bundan, ama ağlamak yerine bir sebep arıyordum. Bir suçlu. Tayfun Amca'nın deyişiyle bir "müsebbip."

Yine fotoğraf düşmüştü aklıma. Fotoğrafın yok olduğu günden beri her şeyin kötü gittiğini fark ettim. Hayat Bilgisi'nden kırk almış, abimin bilgisayarıyla oyun oynama ehliyetimi kaybetmiş, önlüğümdeki leke nedeniyle Sude'nin alay konusu olmuştum. Tüm bunlara annemle babamın boşanması ve babamı artık daha az görecek olmam eklenmişti. Her şeyi yoluna koymak, bunun için bir şeyler yapmak zorundaydım. Aklıma tek bir çözüm geliyordu: O fotoğrafı bulmalıydım.

Hikâye böyle başlıyordu.

Anlamı önce kitaplarda, sonra bir kurşun kalemde aramaya başladığımda on beş yaşındaydım.

Öyle televizyon programlarında fiyakalı gözlük çerçevelerinin ardından bilmiş bakışlar atıp çocukluğunu anlatan, "Yedi yaşında bütün Dostoyevskileri okumuştum!" diyen şovenistler gibi, "O zamanlar aile dostumuz olan ünlü yazar bilmem kim beni yazmaya yöneltti," diyen ensesi kalınlar gibi bir hikâyem yok benim.

Bir babam var.

Haydar Kara. Kurtuluş Anadolu Lisesi'nin demirbaşlarından. Edebiyat öğretmeni. Esmer teni, gür bıyıkları ve gömlek cebinden eksik olmayan Mavi 2001 sigarasıyla tanır herkes onu. Sert bir mizacı, uzaktan göreni korkutan bakışları vardır. Ama misal, okulun bahçesinde sigara içerken yanına ilişip, ona bir kitap ya da bir yazar hakkında -mesela Melih Cevdet hakkında- bir şey sorulduğunda, dünyanın en uysal, en hevesli adamı oluverir. Çocuğa döner! Dudaklarına bir gülümseme oturur. Heyecanı gözlerinden taşar. Başlar konuşmaya. Karşı tarafa da dinlemek düşer. Babam her şeyden önce iyi bir anlatıcıdır. Kendine benzeyen adamlardan bahsetmeyi sever ya da ben anlattığı adamları hep ona benzetirim.

Okumayı yedi yaşında öğrendim ve on beş yaşına kadar okulda zorla okutulan kitaplardan başka bir şeyler okuma-

yı düşünmedim bile. Bıraksalar on beş yaşından sonra da düşünmezdim ama bırakmadılar. Önce babam! Karşısına oturttu beni, bir kitap uzattı. "Artık adam akıllı kitaplar okumanın zamanı geldi," dedi. Elinde Can Yücel'in *Sevgi Duvarı*'nı tutuyordu.

Sözünden çıkmadım, verdiği bütün kitapları çabucak okudum. Bir zaman sonra kütüphanesine ilişmeye, babamın kitaplarını kurcalamaya başladım. Nedense gizlice yapıyordum bunu. Parmak uçlarımda ilerliyor, usulca varıyordum kitaplığa. Sırtı dönük bir kitabı yerinden çıkarırken yanında duran diğerinin bir santim bile oynamasına müsaade etmiyordum. Aldığım kitabı mutlaka eski yerine koyuyordum ki babam fark etmesin. Neden bu kadar temkinli davranıyordum, bilmiyorum. Babamdan korkmazdım. Kitaplarına aşırı değer veren, bir köşesi kıvrılsa kıyamet koparan bir adam değildi. Aksine, kütüphanesindeki kitapları ödünç vermeye, hatta hediye etmeye bayılırdı. Herkes okusun isterdi. Yeter ki okusunlar.

Okuma serüvenim böyle başlamıştı. Her geçen gün, geride kalan her hafta daha çok okumaya, bir süre sonra da vaktimin çoğunu kitap okuyarak geçirmeye başladım. Okuma alışkanlığım başka bir alışkanlığı beraberinde getirdi. Yazmaya başladım.

Nereden geldi, nasıl başladı bu heves bilmiyorum "ey kardeşlerim." Okuduğum kitapları taklit ederek yazmaya başladım.

Zaten yazarlık bu demek değil midir? Okursun, öykünür ve taklit edersin. Tek bir yazarı ve tek bir kitabı değil de, bütün okuduklarını taklit ettiğinden anlamaz kimse. Aksine, "Özgün bir dil!", "Farklı bir üslup!" diye övgüler yağdırır, gazete eklerinde size methiyeler düzerler. Sevinir, aldanır ve hatta dünyayı değiştireceğine inanırsın ama bir bok değişmez. Yazmaya devam edersin.

Bir süre böyle devam ettim. Bu "reçete"leri uyguladım, eş dosttan gelen övgülerle sevindim, eleştirilere kulak asıp kendimi düzeltmeye çalıştım. Sonra bir taktik geliştirmeye karar verdim. Artık o taktiğe göre yazacak, yazarken o yolu izleyecek ve böylece -bu sefer hakikaten- "özgün" olacaktım.

Herkes yazacağı şeyi önce hayal eder, zihninde canlandırır. Uzunca bir süre zihnimde mekânları, karakterleri kurguladıktan sonra, öğrenim hayatımın bana kazandırdığı ve belki de gerçekten işime yarayan tek yeteneğimi bu süreci şekillendirmek için kullanmaya karar verdim. Neyi hayal ediyorsam elime bir kalem alıp eskiz defterime o sahneyi çizmeye başladım. Ey Mimarlık, sen nelere kadirsin! Çizerek kurgulamak işimi büyük oranda kolaylaştırdıysa da bir süre sonra başka bir şeye ihtiyaç duydum. Elimdeki eskize benzeyen bir fotoğraf bularak zihnimdekilerin tamamen canlandığı bir şeye, donmuş bir âna bakmanın çok daha kolaylaştırıcı olduğunu fark ettim. İnterneti, aile albümlerini, sahafları yoklamaya, sürekli fotoğraf araştırmaya başladım. Bir süre sonra özel bir çevre edindim. Birkaç dostum vardır, onlara eskizi gösterir ve benzer bir fotoğraf bulmalarını isterim. Çoğu zaman istediğimi verirler bana.

Fotoğrafın eskizin önüne geçebilmesini, "yaratıcı yazarlığı" eskizden daha çok beslemesini sağlayan şey nedir?

Çünkü gerçeğe daha yakındır. Bir yazar nemli bir çarşafı, yağmurun pencere camında bıraktığı izi, son otobüsü kaçırma ânını, yani hayatın içindeki türlü türlü detay yansıtırken eskizin silik betimlemesiyle yetinemez, fotoğrafın netliğine ihtiyaç duyar. Bu netliği sunduğunuz anda kurgu gerçeğin bir parçasıdır artık ve hayal ürünü olan her şey gerçeklikle bir bağ içerisindedir.

Bu taktikle yazdığım ilk öykü bir edebiyat dergisinde yayımlandı. İlk kez yazdığım bir şey başkalarının beğenisine sunulmuş, yazdığım şey benden çıkıp insanların yargılarına

açık hâle gelmişti. Heyecanlıydım, gururluydum. On dokuz yaşındaydım. Birkaç gün bir hükümdar edasıyla dolaştım İstanbul'da. Vapura binip Kadıköy'e geçtim yok yere, herkesin bana baktığını, aralarında "Bu Bülent Kara değil mi?" diye konuştuklarını hayal ettim.

Bir süre sonra işlerin öyle olmadığını anladım. Heyecanım azalsa da yazmaya, yayımlatmaya devam ettim. İlk anlardaki özgüvenim, hevesim azalmıştı ama artık isimlerini bildiğim birkaç okurum vardı. Onlardan geri dönüş alıyordum. Vapurda hakkımda konuşan insanlar yoktu belki ama yazdıklarımın okunduğunu bilmek, gururumu okşamaya yetiyordu.

İrtibat hâlinde olduğum bu dar okur çevresine bir editör dâhil oldu. Uzun süre yazışarak iletişim kurduk. Bir gün buluşmayı teklif etti, kabul ettim. Her şeyi büyük bir merakla dinliyor, sürekli sorular soruyordu. Nasıl yazdığımı, edebiyat anlayışımı, hayat hikâyemi bir bir anlattım. Verdiğim her cevap, anlattığım her hikâye onda hayranlık uyandırıyordu.

İlişkimizin seyri o gün belirlenmişti. Hâlâ anlam veremiyorum. Kadir, buluştuğumuz o ilk günden beri bana benden fazla inanıyor, yazdığım öykülerin kitaplaşmasını benden daha çok isteyip, daha çok çaba göstermeye devam ediyor...

***

İhtiyaç duyduğum fotoğraflardan birini, çok değil, birkaç hafta önce Can'ın odasında buldum. *Küçük Prens*'in sayfalarının arasına saklanmıştı. O zamanlar annemle babamın boşanacağına ihtimal bile vermezdim. Her şey gibi boşanmaları da bir anda olmuştu. Kabul edelim, genel bir geçim problemleri vardı, kavga gürültü eksik olmazdı evden. Öyle huzurlu bir yuva olarak betimlemek mümkün olmazdı, gergin bir evdi bizimkisi. Babamın içki problemi, annemin

sert tepkileri... Bunlar hep vardı. Yine de bu güne kadar nasıl geldiyse, bundan sonra da öyle gider, diye düşünürdüm hep. Öyle olmadı.

Ne diyordum, fotoğraf...

Evde sıkılmış, ne yapacağımı bilemez hâlde odadan odaya dolaşıyordum. Sonra Can'ın odasına girdim ve kitaplarını karıştırmaya başladım. Okumaya benden önce başlamıştı anlaşılan. Bazen kötü bir abi olduğum hissine kapılıyordum. Can'la yeterince ilgilenmediğimi, hatta onu yeterince sevmediğimi düşündüğüm zamanlar oldu. Aramızdaki yaş farkından kaynaklanan bir iletişimsizlik vardı muhakkak fakat ne olursa olsun ben onun abisiydim, daha ilgili olmalı, daha bir "abi" olmalıydım. Ona kitaplar almalıydım, onu beslemeliydim. Belki de babamın bana sunduğu hediyeyi ben de ona sunmalı, ona *Sevgi Duvarı*'nı armağan etmeliydim.

Günlerdir bir aile fotoğrafının izini sürüyordum. Kafamdaki eskizi netleştirecek bir aile fotoğrafı... Hâliyle ilk önce salondaki büyük aynanın altında, ikinci çekmecede duran albümleri karıştırdım. Fakat arayışımı karşılayacak bir fotoğraf bulamadım. Hiçbiri hayalimdekine benzemiyordu. *Küçük Prens*'in içinden çıkan fotoğrafı gördüğüm an "İşte bu!" dedim ve cebime attım. Can'a fotoğrafı aldığımı söylemedim. Böyle saklayıp sakındığına göre, belli ki ona bir anlam yüklemişti. İşim bittiğinde gelir yerine koyarım, dedim kendi kendime.

Fotoğrafı alıp yazmaya başladım.

Bitirmesi zor bir hikâye olacaktı bu.

Devlet kapılarından sessiz geçilirmiş.

Annem "Sus!" dediğinde sözünü dinliyor, kuralı hiç ihlal etmiyorum. Korkuyorum çünkü kapıdaki polislerden ve duvarda Atatürk resmi bulunan her yerden. Okuldan ve devlet dairelerinden korkuyorum. Her an bir şey olacak ve olacak olan şey, bundan sonra başka bir şey olmasına izin vermeyecekmiş gibi hissediyorum.

Asansöre binemedik, yasakmış. Bu yasağa anlam verememiştim ama sonra Tayfun Amca'nın "Devletin kaymağı kendinedir," lafı geldi aklıma. Beş kat merdiven çıktık. Yoruldum. Sustum.

"Nüfus Belge İşlemleri" yazan kapıdan içeri girdiğimizde boyumun iki misli uzunluğundaki kürsüye kollarını dayadı annem. Kiminle konuştuğunu göremiyor, sadece sesleri işitebiliyordum. Kendimi güvende hissetmediğim her an yaptığım gibi montumun kolunu çekiştirip ellerimi içine soktum.

"Sizin ne vardı?" diye sordu adam bıkkınlıkla. Ağzının kokusu bana kadar gelmişti.

"Boşanma," dedi annem kısık sesle, "cüzdanı yeniletecektim."

Bu kadar basit mi, diye düşündüm. Çok daha büyük, olaylı bir süreç bekliyordum. Annemle uzun siyah bir elbise giymiş yaşlı bir amcanın karşısına geçip kendimizi savunacağımızı,

böyle daha mutlu olacağımızı anlatmamızı bekliyordum. Cüzdan yeniletmek çok hafif kaldı bunların yanında. İçeri sessiz girmesek belki başka türlü yürürdü işler.

Bir kâğıt istediler. Annem çantasından çıkarıp uzattı. Bir süre beklememiz gerektiğini söylediler. Bir günah işlemiş gibi, sessizce beklemeye başladık, devlet kapılarında sessiz beklenirmiş. Sessizliği fırsat bilip etrafı inceliyordum. Ardını göremediğim boydan boya bir kürsü, solumuzdaki duvarda bir yığın evrak, heybetli bir Atatürk resmi ve eski bir duvar saati. Atatürk suskun. Saat dördü çeyrek geçiyor.

Sıkılıyor ama söyleyemiyordum. Ellerimi montumun kolundan dışarı çıkarıp annemin şekilden şekle giren ellerine dokundum. Buz gibi parmaklarıyla tuttu ellerimi. Oysa gelirken, yol boyunca ellerimi onunkilerle ısıtmıştım. Kendimi saatimin kordonu kopmuş ya da pabucumun tabanı çıkmış gibi güvensiz hissediyorum.

İçeriye bir anne ve oğlunun girmesiyle sessizlik bozuldu. Bu manzarayı uzaktan görenler böylesi bir tesadüfe şaşırabilir, birbirimize ne kadar benzediğimizi düşünebilirdi. Oysa bir benzerlikten bahsetmek mümkün değildi, değildi çünkü onlar bizim hüznümüzü taşımıyordu. Anne kollarını kürsüye dayamıyor, çocuk ellerini montunun kollarına sokuşturmuyordu.

"Oğlumun nüfus cüzdanı için vesikalık getirmiştik," dedi kadın. Fotoğrafları uzattı.

Hep nüfus cüzdanımda fotoğrafım olsun istemiştim. "On beş yaşından önce nüfus cüzdanına fotoğraf konulmaz," demişti annem, "daha zamanı var."

Neden sonra, başta yüzünü göremediğim adam, anneme nüfus cüzdanını uzatırken ayağa kalktı. Büyük bir özenle seyrelttiği bıyıklarının arası nemliydi. Ellerini kendine pervane ediyordu.

"Teşekkür ederim."

Adamın konuşmaya mecali yoktu. Cevap vermedi.

Beş kat merdiveni sessizce indik.

⌘

"Ben Âdem'den evvel çok geldim gittim."

Sıdkı Baba

"Buz atayım mı?" diye sordu Garson Ali.

"Yok," dedim.

Meyhanenin tam ortasında ihtişamlı bir avize taşıyan yüksek ahşap tavanı, yükselen sigara dumanıyla kaplanmıştı. Tepeden bakıldığında özensiz çizilmiş bir dörtgene benzeyen bu yer, her nedense bana hep gitmeyi hatırlatır ve ne zaman uzaklaşıp bir yerlere gitsem, burayı özler, eksikliğini hissederim. Eski semtlerin mütevazı güzelliği denildiğinde, insanın aklına bu meyhane gelmelidir.

Ali başka bir şey isteyip istediğimi sordu. "Sağ ol," dedikten sonra masaya davet ettim. "Şu servisi bitireyim, geleceğim abi," dedi.

Rakıya uzandım.

Gül düştü aklıma. Aklım zaten hep ondaydı, hep onun çevresinde dolanıyor, düşüyor, kalkıyor, deviniyordu.

Sürekli onu ilk gördüğüm vakitleri anımsıyordum. Sınıfın kapısı çalmış, müdür yardımcısı ardında birinin olduğunu belli ederek, "Hocam, dersinizi bölüyorum ama..." deyip

bir adım geri çekilmişti. Sonra arkadan tek örgü bağlanmış saçları, kızarmış yüzüyle o belirmişti kapıda.

"Gül okulumuza nakil geldi."

"Hoş gelmiş, buyursun."

Boş bir yer aramıştı gözleri. Nihayet gelip yanıma oturmuştu. Çantasını kucağına alıp içinden inkılap kitabını çıkarırken sezdirmemeye çalışarak onu izlemeye başlamıştım. Şeffaf naylonla kaplanmış, tertemiz kitabına bakarken kendi kitabımın üzerindeki çiziklerden, sayfa kenarındaki kırışıklıklardan utanmıştım. Bunların hiçbirinin farkında değildi. Kafasını bana doğru çevirip kaçıncı sayfayı açması gerektiğini sormuştu sessizce. Bilmiyordum. Dudağımı büktüğümde gülümsemişti.

Dünü, bugünü, şimdiyi ya da bir biçimde var ettiğimiz her şeyi o âna borçlu olduğumuzu düşünüyorum. Gül'ün o günkü gülümsemesi bize yıllar boyu yetmiş ama tükettiğimiz onca şeyden sonra bugünümüzü kurtarmayı başaramamıştı.

Teneffüste on beş yaş cesaretimi toplayıp Gül'e laf atmıştım:

"Adın Gül'dü, değil mi?"

"Evet," dedi. Sesinde çekingenlikten eser yoktu. Ben sormadan anlatmaya başlamıştı bile. "Babam asker, onun tayini çıktığı için İstanbul'a taşındık."

"Ben burada doğdum," demiştim cevaben, bir anda ağzımdan dökülüvermişti kelimeler. Gül, "Ee?" der gibi suratıma bakmış, devam etmemi beklemişti. "Ama Erzincanlıyız aslen, yıllar önce büyük bir deprem olmuş, dedemler de buraya göçmüş."

"Bilmiyordum."

Nereden bileceksin, diyememiştim. Gitmem gerektiğini söyleyip avluya çıktım. Arkadaşlarımdan kaçıyordum. Arkamdan bağırdıklarında duymamış gibi yapıp uzaklaşmaya

devam ettim. Dosdoğru eve gittim o gün. Güzelliğine inandığı bir şeyi başkasına anlatmaya kıyamaz ya insan... Aslında başkalarına aktardığımız her şey bir parça eksiktir. İnsan içini dökmez, içindekileri gösterir karşısındakine. Bir şeyden emin olmadığında, başka birine büsbütün eminmiş gibi anlatır durumu ve aldığı tepkiye göre karar verir. Üzerine konuştukça yargısı kesinleşir. Oysa o, Gül, on beşimde ve bir günde âşık olduğum Gül Ersan, öyle değildi. O dünyaya bir bütün olarak gelmişti sanki. Sonraları dağılmıştı. Bütünün dağılan parçalarını tıpkı benim gibi "eksik" olanlara verip tamamlamaktı onun meselesi. İşte bu yüzden o olmasa, ben de olmazdım.

"Yengeyle ayrılmışsınız hocam," dedi Ali yan masadan çektiği sandalyeyi karşıma koyarken, "hayırlısı olsun inşallah."

Gözümü daldığı yerden ayırıp, "Olmuyor be Ali," dedim.

Ses etmedi.

"Rakı koy kendine de."

Önce kabul etmediyse de ısrar edince diretmedi, çevirdi boş bardakları. Masadaki büyüğe uzanıp doldurmaya başladım.

"Aman hocam, ben yaparım!"

"Biliyor musun," dedim rakıya su eklerken, "adam kısmı âşık oldu mu elinden gelmeyen yoktur ama durur öyle, bir bok yapamaz. Rakıya vurur kendini. Yola vurur. Hiç olmadı, başka kadınlara vurur."

"Sen iradeli adamsın Haydar Hoca, örnek adamsın, yapmazsın öyle!" dedi. Sıraladığım vaziyetleri, o "günahkâr" davranışları bana uygun görmediğini göstermek istiyordu.

Güldüm. "Ulan iradeliyim de, ondan mı her gece burada içiyorum? Gül gitti gideli başka türlü geçmiyor vakit. Bir bilsen, öyle özlüyorum ki onu."

Rakıya uzandı Ali.

"Sen hep buradaydın," dedi kadehi masaya koyarken.

"Doğru, o varken de içiyordum böyle. Ama şimdi bir başka içiyorum... Otuz-otuz beş yılı var tanırım Gül'ü. Ta liseden beri... Bir düştü aklıma o vakit, bak, hâlâ çıkmıyor. Ellime dayandım, kurtulamadım bu sevdadan. Şimdi düşünüyorum da, geç bile kalmış gitmekte. Çocuklar olmasa onun benim gibi bir adamla ne işi olur? Bülent'le Can'ın yüzü suyu hürmetine durmuş demek yıllardır."

"Deme öyle hocam. Yenge de sana vurgundur. Sizin sevdanızı bilmeyen mi var?"

"O eskidendi be Ali'm. Şimdi bizde ne sevecek, ne de katlanacak yürek kaldı."

Sessizlik oldu bir süre. Yapacak bir şey bulamayıp yeni bir sigara yaktım. Meyhanedeki diğer masaların boşaldığını fark ettim ve bunu ne kadar geç fark ettiğimi.

Kafamı kaldırdığımda televizyonda Ali Ekber Çiçek'i gördüm.

"Şunun sesini açsana!" diye bağırdım tezgâhtaki gençten çocuğa. Üçüncü tekrarda eşlik ettim:

"Bir zaman gül için zara düş oldum..."

Şarkılar benim için söyleniyor, şarkılar ahvalimi söylüyordu.

"Anne," dedi abim, "bunun bir anlamı yok! Durun durduğunuz yerde."

"Uzaklaşmak bize iyi gelecektir. Sen de gel."

"Ben hiçbir yere gitmiyorum."

Yatak odasının önünde dikilmiş öylece bekliyordum. Nüfus Müdürlüğü'ne adım attığımızdan beri, dolmuşta annemin kucağında oturduğum süre boyunca, annemle abim kavga etmeye başladığından bu yana aldığım "sus" emrini bir an olsun unutmamıştım.

Susuyordum.

Annem sürgülü ahşap dolaptan aceleyle çıkardığı kıyafetlerini bavula dolduruyordu. Hangi kıyafeti seçtiğinin, hangi eşyayı yanında götürüp hangisini bıraktığının bir önemi yoktu, eline geleni bavula koyuyor, diğerlerini geride bırakıyordu... Gitmek istiyordu, yanına birkaç parça eşya alıp buradan uzaklaşmaktı tek isteği.

"Uzaklaşmak bize iyi gelecektir," diye tekrar etti usulca, kendi kendine fısıldadı. Her şeyden önce kendini ikna etmeye çalışır gibi bir hâli vardı.

Abim odasının kapısını büyük bir hırsla çarptı. Çakmak sesi duyuldu ardından. Annem umursamadı. Normalde bü-

yük bir kavga başlatacak bu davranışa annem tepkisiz kalmış, umursamamıştı.

"Can!" diye bağırdı abim.

Odasına girdim. Yatağında oturmuş, sigaradan yükselen dumanı seyrediyordu. Neden sonra kafasını kaldırıp gözlerime baktı. Çatallaşmış sesiyle, "Gelsene yanıma," dedi. Cümlesini tamamlarken sesi iyice kısılmış, son heceyi telaffuz ederken neredeyse duyulmayacak kadar alçalmıştı.

"Sakın üzme kendini, olur mu?"

"Olur."

"Yakında döneceksiniz zaten."

"Nereden biliyorsun?" diye sordum.

Cevap vermedi.

Sonra ona sarılmamı istediğini belli eden bir hareket yaptı. Kollarımı sırtına doladım. Ellerim birbirine değmedi. Bir süre öylece durduk.

"Can, hadi!" diye bağırdı annem. Sarılmamıza son verip abimin karşısına dikildim.

"Yakında döneceğiz."

"Nereden biliyorsun?" diye sormadı abim.

İnanıyordu bana.

Beşiktaş'tan vapura bindik. Can üst kata çıkmamız için ısrar etti. "Olmaz," dedim. "Hava soğuk, görmüyorum musun?"

Üzüldü. Konuşmadı benimle, oturduğu yerde, havada kalan ayaklarını sallamaya başladı.

Üsküdar'a vardık.

Kapının ardından annemin tülbendini düzelttiğini görebiliyordum. Kolu çevirdi. Beni görmezden gelip doğruca Can'a yaklaştı. "Yavrum gelmiş!" deyip dizlerini kırdı, kollarını açtı oğluma doğru.

"Merhaba baba," deyip başımla selamladım salona girerken. Gazetesini indirip gülümsedi babam.

"Hoş geldiniz."

"Hoş bulduk."

Evin parkeleri Can'ın heyecanlı koşturmasıyla inledi. Can, dedesine doğru atıldığında "Küçük Bey" diyerek kucakladı torununu babam. Dizinin üzerine oturtup yanaklarından öptü. "Kocaman olmuşsun!"

"Annemin boyuna gelmeme az kaldı!" diye ekledi Can heyecanla.

"Ohoo! Sen anneni geçeceksin..."

Kendi dedemi anımsadım onların bu abartılı ama bir o kadar da samimi hareketlerini seyrederken. Üniversite okumaya Kastamonu'ya gittiğimde o da benimle gelmiş, uzun

zaman yanımda kalmıştı. Küçücük evde üç arkadaşım, bir de dedemle birlikte yaşıyorduk. Henüz yirmili yaşlarında bile olmayan dört kızla öyle güzel arkadaşlık ederdi ki, İstanbul'a döndüğünde hepimiz kendimizi yetim gibi hissetmiştik. Terk edilmiş gibi, şu hayatta dördümüz bir başımıza kalmışız gibi.

İstanbul'a döndükten birkaç ay sonra dedemin gözleri görmemeye başlamıştı. Bir anda olan vuku bulan bir durum değildi bu, bizimle beraberken de görme zorluğu çekiyordu. O yıllar üniversitelerde kıyafet yönetmeliği olduğundan hepimiz birbirimize benzerdik: Omuz hizasında kesilmiş boyasız saçlar, dizlerimizin bir karış altında biten etekler... Kazak ve gömleklerimizin sahibi yoktu. Bir gün benim giydiğimi öteki gün Fatma, önceki gün Nuray'ın giydiğini sonraki gün Perihan giyerdi. Hâl böyleyken dedemin bizi birbirimizle karıştırdığı olurdu. Dedem evde oturmuş radyo dinlerken birimiz eve girerdik. "Hoş geldin kızım!" diye bağırırdı içeriden, hangimizin geldiğini bilmezdi. Dedem için birimiz ötekinden daha kıymetli değildi. Bu durumu kıskandığım çok olmuştur ama bugün, dedemi düşünürken, onu ne kadar özlediğimi, onun bu insan kayırmayan karakterini, eşitlikçi tavırlarını, şefkatini, varlığını nasıl aradığımı hissediyorum. Keşke hâlâ burada olsaydı da beni diğer kızlarla karıştırsaydı diye geçiriyorum içimden. Sonra arkadaşlarımı özlüyorum, o günlere dair ne varsa özlüyorum.

"Aç mısınız?" diye sordu annem kaynayan suyu demliğe boşaltırken. "Açsanız çayın yanına kahvaltılık bir şeyler çıkarayım."

"Can, karnın aç mı oğlum?" diye seslendim.

Koşarak geldi Can. "Anneanne, bana kaygana yapsana! Ama o yeşil şeyden olmasın içinde."

"Maydanoz mu?" diye sordu annem.

"Maydonoz," dedi Can.

Kurtuluş Merkez Postanesi'nin diğer postane kapılarından farkı olmayan kapısına geldiğimde, güvenlik görevlisi camın öteki yüzüne sabitlenmiş "Kapalı" yazan kartı gözüme sokarcasına çevirdi. Bu davranışının yeterli olmadığını düşünmüş olmalı, başını iki yana sallayarak üzgün olduğunu belirten bir işaret de yaptı.

Geri dönüp kalabalık cadde boyunca, son durağa dek yürüdüm.

Günlerdir duyumsadığım ve bir türlü çaresini bulamadığım, tıpkı sonsuza dek yağacakmış hissi veren sonbahar yağmurları gibi şiddetlenerek artan kötü bir his vardı içimde. Ne yapsam bu histen kurtulamıyordum. Annem ile Can gittiğinden, babam eve uğramayı kestiğinden, bir türlü yazamadığım şu hikâye aklıma düştüğünden ama hepsinden öte, Elif Ankara'ya taşındığı günden beri içimde çoğalarak biriken bu his, beni layıkıyla yaşamak, yazmak, anlamak gibi şeylerden alıkoyuyordu. Günlerdir okula gitmiyordum. Uyandıktan saatler sonra kendimi bir şeylerin iyi gideceğine inandırıp yataktan kalkmak, caddeye inip ekmek, süt ve sigara almak, eve döndükten sonra uyuyana dek kendimi alıkoyduğum şeyleri fark etmekten ibaretti günlerim. Gün içinde sayısız kez bir şeyleri yoluna koymayı düşünüyor fakat her seferinde başarısız oluyordum.

Kurtuluş Caddesi boyunca yürürken Elif'e göndereceğim mektubun bizi birbirimize yakınlaştırma ihtimalini düşüyordum. Elif Ankara'ya gittiğinden beri iteleyerek sürdürdüğümüz adına ilişki denen bu şey, gitgide anlamsız bir hâl alıyordu.

"Neredeyse altı ay olacak gittiğinden beri," demiştim son telefon konuşmamızda. "Artık gelsen."

"Gelemem Bülent. Okulun ne kadar yoğun olduğunu biliyorsun."

"Ben geleyim öyleyse?"

Elif bu sorunun ardından konuyu değiştirdi. Tüm telefon konuşmalarımızda Ankara'ya gelme talebimi doğrudan reddetmese de, bahaneleriyle "hayır" diyordu.

"Nerede kalacaksın?" diye soruyor ya da "Sen Ankara'yı sevmezsin ki," diyerek işi yokuşa sürüyordu.

Böylelikle konu kapanıyor, havadan sudan bahsetme faslı başlıyordu. Sonra yazdıklarımı ve yazamadıklarımı anlatmaya başlıyordum. Pek oralı olmuyordu. Beni artık sevmediğini düşünüyordum.

Son durağa geldiğimde saatime baktım. Postanenin açılmasına daha on beş dakika vardı. Gerisin geri, cadde boyunca yürümeye başladım. Öğle paydosunu uzatıp iş yerlerine dönmeye çalışan sürüyle mutsuz adam çarptı omzuma. Kadınlar aceleyle koştururken topuklu ayakkabılarının çıkardığı sesler kulağıma çalındı. Bu toplu çırpınışı üzüntüyle seyrettim.

Postanedeki kuyruğu görüp kendime boş bir koltuk aradım. Nasıl olsa akşama kadar işim yok, nasıl olsa vaktim bol herkesten, gerekirse kapanana dek oturabilirdim postanede. Önce çantamdan kitabımı çıkarıp okumaya çalıştım. Olmadı. Kalabalık, postanenin bunaltıcı atmosferi derken odaklanamadım. Sonra gereksiz detaylar üzerinde durdum uzun uzun. Kuyrukta bekleyen insanları didik didik inceledim.

Bu da can sıkıntımı yatıştırmaya yetmedi. Dayanamadım, zarfı açıp bir kez daha okudum yazdığım mektubu.

Elif,

Bu satırları yazmaya başlarken sana kendimi ifade edememiş olmanın açlığı içindeyim, yazarak doymaya çalışıyorum. Beni anlıyor musun?

Boşuna uğraşma, biliyorum, anlamayacaksın. Ben de anlamıyorum kendimi çoğu zaman. Bazen hayatımı kaç defa yaşasam yine de anlayamayacakmışım gibi geliyor. Tıpkı bazı filmler gibi. *Döşeğimde Ölürken* gibi mesela. Hatırlıyor musun? Bizim evin salonundaydık. Film bittiğinde yeni doğmuş bir bebek gibi bakmıştın bana, üzgün ve yabancı. Onlar gibi ağlıyor, onlar kadar boş bakıyordun gözlerimin içine. Hikâye seni üzmeye yetmiş ama sana bu üzüntüyü nasıl yaşattığına dair net bir cevap sunmamıştı. "Romanı okusan anlarsın," demiştim. Yalan söylemiştim. Güzel olan şeyleri anlamaya kimsenin gücü yetmez.

Ben hayatta güzelliğine inandığım şeylerin içinde yer alamıyorum bir türlü, hissedemiyorum onları. Yalnızca bir biçimde tarif edemediğim şeylerin güzelliğine inanıyorum. Öyle güzeller ki, ben onları anlamakla baş edemiyorum. Acizim güzellikler karşısında. Faulkner'ı seviyorum ama bunun sebebini bilmiyorum. Belki de böylesi daha güzeldir, ne dersin?

Annem gitti Elif... Can'ı da aldı ve gitti. Şimdi kendimi onlarsız bir başına hissediyorum. Babam eve uğramıyor. Boşandıktan sonra daha çok içmeye başladı. Herhalde sızıp kalıyor bir yerlerde ya da bizden habersiz başka biriyle yaşıyor. Bilmiyorum. Bu kadar çok şeyi bilmiyor olmak canımı yakıyor.

Annemi aradım bugün. "Gelin," dedim, "nasıl olsa babam yok." Kabul etmedi. "Biz burada iyiyiz," dedi. Onları özlediğimi söyledim, sustu. Öylece sessizliği dinledik bir süre. Nefes alıp verişlerimizi duyduk. Sonra ben ağladım. Evet, ağladım... Senin film bittikten sonraki ağlamana benzemiyordu bu. Annem dayanamadı. Kapatması gerektiğini söyledi. Ben ağlamaya devam ettim.

Neden sonra uzun süre ağlamak üzerine düşündüm. Geçenlerde bir hikâyede şu cümleyi okumuştum: "Sular dünyayı dolanıyor." Ağlamak üzerine düşünürken bu cümleyi hatırladım. Belki de sular hakikaten insanların gözlerinden döküle döküle dünyayı dolanıyordur. Buna ihtimal veriyor musun? Gözyaşlarının nereye gittiğine dikkat ettin mi hiç? Gözyaşları yağmurun ve deniz suyunun kaynağıdır belki. Belki o kaynak, bizim hiç göremeyeceğimiz bir yerlerde kendini gizliyordur. Belki de ağlamak yerine hiç durmadan onu aramalıyız. Belki bulutlara bakmalıyız. Bilmiyorum.

Hayatım nasıl birdenbire bu hâle geldi? Anlamıyorum Elif, sürekli düşünüyorum ama bir türlü anlamıyorum. Yine de şunu biliyorum, bana biri gerek. O ucuz aşk romanlarından eksik olmayan, omuzlarını başkalarının başına yuva eden biri gerek. Birinin gözlerinin içine bakıp her şeyi uzun uzun anlatmak istiyorum. Anlamadığım her şeyin ne demek olduğu bana söylensin istiyorum. Bana bunu vaat edebilir misin?

Ankara'ya nasıl katlandığını hâlâ anlamıyorum. Bunu hep tartışırız seninle. Sana Ankara'yı sevmediğimi söylerim. Anlatırım nedenini, anlamazsın. Sonra o çok sevdiğim hareketini yapar, suratını başka tarafa çevirir ve bana acır gibi gülümsersin. Mahsus yaparsın

bunu. Sevdiğimi bildiğinden yaparsın. Böyle zamanlarda sana sarılasım gelir. Ellerini tutup kendi cebime sokasım gelir. (Bu oyunu hatırlıyor musun? Kışları aynı paltonun cebinde el ele tutuşur, başparmaklarımızı birbirlerinden kaçırırken ısınmayı beklerdik.)

Bildiğin ne çok şey anlattım sana... Belki de şu devirde oturup mektup yazıyor olmamı komik buluyorsun. Olsun, ben bunu seviyorum. Mektupların taahhütsüz mahremiyetini seviyorum. Senin mektuplarımı okuduktan sonra beni aradığında sesine yansıyan mutluluğunu seviyorum. O vakitler dudaklarının yanaklarına doğru uzayıp esnediğini görebiliyorum. Gözlerindeki ışıltıyı görebiliyorum.

Böylece seni görmüş, sana dokunmuş kadar oluyorum.

Senin,
Bülent

Mektubu yollayıp yollamama konusunda son bir tereddüt yaşadım. Acımasız bir dil kullanmış olmaktan, kendi acımı anlatmak isterken onu incitmekten korkuyordum. Korkularımın beni eylemsiz kılmasından bıkmıştım. Vezneye yaklaştım.

"Adres zarfın üzerinde yazılı. Taahhütsüz gönderilecek."

***

Postaneden çıkıp Nişantaşı'na, oradan da Teşvikiye'ye doğru yürümeye başladım. Öğle saatlerini uyuyarak geçirdiğim pastırma yazı sona eriyor, günler kısalıp yerini hızlıca geceye devrediyordu.

Kadir, caminin arka sokağındaki kafede oturmuş beni bekliyordu.

"Kusura bakma dostum, geciktim."

"Hoş geldin!" dedi her zamanki neşeli hâliyle.

İçeride Morrissey, "Heaven knows i'm miserable now" diye bağırıyordu.

Dosyamı sırt çantamdan çıkarıp masanın üstüne koydum. Kadir dosyayı eline alıp incelemeye başlamışken garson geldi. Sade bir Türk kahvesi istedim.

Kadir gözünü sayfalarda gezdirirken hikâyelerden kısaca bahsettim. İlgiyle dinledi. Nihayet bir türlü yazamadığım o hikâyeye geldi konu. Can'ın odasında bulduğum fotoğrafı gösterdim. Nasıl yazdığımı, "taktiğimi" biliyordu zaten. İçinden çıkamadığımı söyledim.

"Daha disiplinli ve konsantre çalışman lazım," dedi Kadir. Durumun vahameti karşısında daha da keyiflenmişti sanki.

"Niye gülüyorsun şimdi?" diye sordum.

"Somurtacak bir şey yok Bülent," dedi. "Yazarlık böyle bir şey. Bir şeylerin içinden çıkamamak, evet, tam olarak bu!"

Anlatmayı sürdürdüm. "Uzun bir hikâye olacak bu. Birtakım düğüm noktaları belirledim, hikâye oralardan kırılacak ve bölümlere ayrılacak. Henüz ikinci bölümdeyim, ilerleyemiyorum."

"İlerler," dedi

"İlerlemiyor işte," dedim.

"Dostum, çabuk pes ediyorsun. Harika bir hikâye bu! Aileden bahseden şeyleri okumaktan hoşlanır okur. Hele kendi gerçekliğiyle bir bağ kurabiliyorsa."

"Bunun otobiyografik bir hikâye olduğunu tahmin ettin yani?"

"Öyle mi?" diye sordu Kadir.

"Bunun üzerinde çok fazla düşünmedim ama şu sıralar öyle bir hikâyenin içerisinde yaşıyorum ki başka bir şey yazmak imkânsızmış gibi geliyor."

Kadir bir şey söylemeye cesaret edemedi.

Elif'le birbirimizi henüz yeni tanıyorken "Benim babam yok," dediğinde büründüğüm hâl geldi gözümün önüne. Zaman geçtikçe insan kendine dışarıdan bakabiliyor demek ki. Elif'in karşısında gözlerimi kaçıran, sus pus duran hâlim Kadir'in karşımdaki hâline nasıl da benziyordu. Bu hâl, başkasının günahından utanmakla açıklanabilirdi belki ama ortada günah filan yoktu. Olsa olsa bir yokluk... Yokluğun yarattığı bir mahcubiyet. Acıklı bir hikâyenin kahramanlarını tanıyor olmam Kadir'e ağır gelmişti anlaşılan.

"Ben verdiğin hikâyelere çalışayım biraz. Sen yazdıkça gönderirsin."

"Olur."

"O hikâyeyi de ihmal etme, senin hikâyen o."

Bütün umutsuzluğuma rağmen olur verdim çünkü Kadir'in editörlüğüne güveniyordum. Bu işte ne kadar iyi olduğundan hiç şüphem yoktu. Kadir, kötü bir romanı *Karpuz Şekerinde*'ye dönüştürebilecek kadar iyi bir editördü. Bir şekilde o hikâyeyi bitirebilsem, onu da adam ederdi. Ona gerçekten güveniyordum.

Kahvemden son yudumu aldım. Epey soğumuştu. Telvesi ağzıma geldi.

Masanın kenarına bir kedi yanaştı. Ayağımın dibine dek yürüyüp sokuldu. Bu ürkek sokulganlığı Elif'i hatırlattı bana. O da aynı bu sarı benekli kedi gibi, arzulu fakat çekingen görünürdü çoğu kez. Kediye bir isim düşündüm. Aklıma bir şey gelmedi. Karşılıklı bakıştık. Sağ gözümü kırpıp gülümsedim. Kedi kısacık bir şey söyledi.

Galiba kendi dilinde bana "merhaba" dedi.

⌘

"Perde başkalarıdır."

Özdemir Asaf

Mecidiyeköy'de, viyadüğün altında indim taksiden. Ceketimin iç cebinden on beş lira çıkarıp adının Tarık olduğunu az önce öğrendiğim şoföre uzattım.

"Üstü kalsın," dedim.

"Sağ ol abi," dedi Tarık.

Sokakta ilerlerken gecenin vakur, dingin havasını alkolün dönüp durduğu bedenimde hissediyorum. Bu keşmekeş semtin şu anki sakinliği, kimsesizliği, köpek çetelerine ve seyyar köftecilere emanet edilmişliği içime huzur doldurdu.

Biraz daha yürüyüp Meltem'in evine yaklaşmışken, mahallenin güneşliği çekilmemiş bir evine takıldı gözüm. Kaldırımın tepesinde dikilip bu dört kişilik ailenin gecesine bir süreliğine ortak olmaya karar verdim.

Evin içinde yaşananlara şahit oldukça, diyaloglar zihnimde canlanıyordu.

"Gel güreşelim!" diyor baba, küçük oğlunu halının orta yerine davet ederek.

Çocuk koşarak babasının boynuna sarılıyor. Devirmeye çalışıyor önce, beceremiyor.

"Düşmüyorsun!" diye bağırıyor ufaklık. Annesi uyarıyor küçük çocuğu, bağırmaması gerektiğini söylüyor.

"Abi, sen de gel! Yenelim babamı!" diyor bu kez yaramaz.

Büyük olan oralı olmuyor. Tırnaklarını kemirip televizyona bakmayı sürdürüyor.

Bir zaman sonra babanın bedeni bile isteye hafifçe bükülüyor. Oğlu hırslanıyor. Babasından güçlü olduğuna inanıp iyice sarılıyor boynuna. Birlikte halının üzerine düşüyorlar. Kahkaha atıyorlar doyasıya, çocuk sanki gülmeyi yeni öğrenmiş gibi...

Anne ayaklanıp pencerenin yanına geldi. Kaldırımın tepesinden salonlarını dikizleyip ağlayan bir adam gördü, adamın bu tuhaf hâli tedirgin etti kadını.

İfadesiz bir suratla bana baktı kadın ve perdeyi kapattı.

Salonun en uç köşesinde, televizyonun karşısındaki kanepede bağdaş kurmuş, konuşulanları dinliyordum. Onlar sehpanın üzerindeki tabaktan kayganamı yediğimi, işittiğim tek şeyin seyrettiğim çizgi filmin sesi olduğunu sanıyorlardı. Annem, anneannem ve dedem, yemek masasının etrafına sıralanmış usulca konuşuyorlar. Önlerinde birer bardak çay. Benimkinden koyu hepsininki.

"Artık dayanamıyorum," dedi annem.

Anneannem herhangi bir tepki vermedi. Kollarını masanın üzerinde kavuşturup örtünün kenarındaki işlemelerle oynuyordu. Daha bebekken, annemin çalıştığı zamanlarda bana anneannem bakardı. Beni doyurduktan ve kendi kendime oynamam için en sevdiğim yeşil halının üzerine bıraktıktan sonra gider, gergefinin başında masa örtülerinin kenarlarını işlerdi.

Elini örtünün kenarındaki işlemelerden çekip alnını sıvazladı. Tülbendi kaydı ensesine doğru, düzeltmedi.

Dedem girdi araya. "Haydar'ı severiz kızım," dedi, "bilirsin."

"Ben de onu çok seviyorum baba! İstanbul'a yerleştiğimizde ilk onunla arkadaşlık ettim. O günden beri de tek arkadaşım, tek sırdaşım oldu. Biliyorsunuz işte. Onsuz bir

hayat bana çok karanlık görünüyor ama onunla da yapamıyorum artık. Dayanamıyorum, üzülüyorum."

"Yuvanı dağıtma kızım," dedi anneannem usulca. "Peygamber efendimiz, Allah'ın en ziyade nefret ettiği mubah, diye buyurmuştur."

Annem sinirlenip sesini yükseltti. "Bunun Allah'la peygamberle ilgisi yok anne!" Annemin bu çıkışının ardından üçü birden dönüp bana baktılar.

Kafamı çevirip gözlerimi Pepee'nin gözlerine diktim.

⌘

Özen Apartmanı'nın dört yüksek basamağını çıktıktan sonra ince uzun bir düzlüğü aşarak erişilebilen demir kapısının önüne geldiğimde durdum.

Zillerin zamanla sararmış boş kâğıtlarına baktım bir süre. Meltem'in daire numarasını hatırlamaya çalıştım. Sonra arkamı döndüm, düzlüğü ve dört basamağı geçip sokağın başına çıktım. Balkon camına salondan vuran ışık sayesinde belirginleşen çamaşırlardan daireyi tanıdım. Sağ baştan balkonları saydım. Beşte durdum. Mermer düzlüğü ve dört basamağı tekrar çıkıp bu kez zilleri alttan saydım. Yine beşte durdum. Başparmağımı boş kâğıdın üzerini kaplayan plastiğe değdirip bastırdım. Kapının dili yuvasından çıktı, kısacık bir ses duyuldu.

İkinci kata geldiğimde Meltem'in araladığı kapıdan girdim. Adımımı attığım anda kollarıma kapandı.

Ayakkabımın bağcıklarını çözmemi bekledi, sonra içeri geçtik, salona. Hiç beklemeden üçlü koltuğa attım kendimi, kaykıldım. Sırtımı dayadım kanepeye. Meltem öylece tepemde dikildi, oturmamıştı. Umursamadım, gözlerimi kapalı hâlde uzanmaya devam ettim. Gözlerimin ardında karanlık hareler beliriyor, karanlık salınıp duruyordu.

Dayanamadı Meltem, anlaşılan dikilmekten sıkılmıştı. Yanıma oturdu. Konuşmadı bir süre, ben de ağzımı açmadım. Usanmadan dizlerini birbirine vurup durdu.

"Kes şunu," dedim sonunda.

Kesti.

Buzdolabının zırıltısını dinledim. Sonra sokaktan geçen motorun giderek uzaklaşan sesini, midemdeki gurultuyu, nefesimin içimde bir yerlere takılıp kalmasını, göğsümden yükselen hırıltıyı duydum. Meltem susmaya devam ediyordu. İçim sıkıldı, suçluluk hissettim. Kolumu omzuna dayayarak çektim, kendime yaklaştırdım. Güç bela sinemaya gitmeye ikna ettiği sevgilisine bir türlü dokunamayan bir ergen gibi çekinerek, korkarak yaptım bütün bunları. Meltem hiç direnmedi, başını göğsüme yatırdı. Ellerini göbeğimin üzerinde gezdirmeye başladı.

"Epeydir gelmiyordun," dedi. Hesap sormaya cesaret edemiyor, gelgelelim içindeki huzursuzluğu bir biçimde gün yüzüne çıkarmadan da yapamıyordu.

"Gül gitti," dedim.

"Ben de giderdim," dedi.

"Neden?" diye sordum.

"Biz kadınlar olup biten her şeyi anlarız. Siz bir şeyler saklasanız da biz bulup çıkarırız onları. Çıkaramayız bazen, kabul ama yine de bir yerlere bir şeyler gizlediğiniz doğar içimize. Bu da bize yeter."

O kadar çok "bir" ve "şey" demişti ki ne demeye getirdiğini idrak edemedim. "Bir dakika, bir dakika..."

Buzdolabı sustu.

"Tam olarak ne demek istiyorsun?"

"Demek istiyorum ki, sen her ne kadar karının benden haberi yok zannetsen de o her şeyi biliyordu."

"Sen bunu nerden biliyorsun?"

"Biz kadınlar olup biten her şeyi anlarız," diye tekrar etti.

Uzatmadım. Uzatacak gücü göremedim kendimde. Rahatını bozacağını bile bile başımı yatırıp gözlerimi kapadım.

Karanlık sabitlenmişti.

Meltem kendini önce bedenimden, sonra koltuktan çekti. Salonun eşiğine dek yürüdü. "Sabah işe gideceğim," dedi.

"Zararı yok," dedim, "ben de burada sızıp kalırım."

"Yanıma gel birazdan, hiç olmazsa yanında uyanayım."

Yerimden fırlayıp eşiğe yürüdüm, Meltem'in karşısına dikildim. Bu ani hareketim ürkütmüştü onu. Yarım adım geriledi. Gözlerinin içine baktım. Yuvalarında titreşip çukurların dibine doğru belirginleşen nemi fark ettim. Gözleri bir ayna gibiydi, fark etmeden yanından geçtiğim, bile isteye kaçtığım, gönülsüzce göz yumduğum her şeyi gösterdi bana. Dayanamadım, o gözlerin sahibine sarıldım. Koca bedenimi Meltem'in omuzlarına yükledim.

"Ben rezil bir adamım Meltem!" diye bağırdım.

Ağladım, ağladım...

***

Sabah olduğunda her şey başka bir hâle büründü. Önceki gece işlediğim günahları unutup her şeyi yoluna koymak için yola çıktım. Bu inanç bir anda büyüyordu içimde. Her şeyi yoluna koyma isteği, hatalarımı telafi etme isteği bir anda belirip beni harekete geçiriyordu.

Apar topar üstümü giyinip taksiyle Beşiktaş'a indim. Motorla Üsküdar'a geçerken yol boyunca hiç aklıma gelmedi Meltem. Taksicinin başbakan hakkında söyledikleri, motordaki insanların hararet ve telaş dolu konuşmaları bana bir fon müziği gibi geliyordu. Duyuyor ama dinlemiyordum. Sadece Gül'ü düşünüyordum, yetiyordu bana. Bir an önce Gül'ü bulup yaptıklarımı unutturmayı, anlatılmamış her şeyi ona anlatmayı, onunla birlikte düşünülmemiş şey-

ler düşünmeyi ve bütün bunları günbatımına denk getirmeyi istiyordum.

Biliyordum, gece olduğunda her şey değişecek, beynim ve yüreğim bambaşka çalışacaktı... Bunu engelleyecek güce sahip olamamıştım bir türlü. Ben parmakları kalın, saçları dökülmüş, kaşları çatık bir adamdım ama bazı şeylere gücüm yetmiyordu.

Babamın evinin önüne geldiğimde ona artık "baba" dememin doğru olmadığını düşündüm. Karşı kaldırıma geçip balkonda kombinin ayarlarıyla oynayan annemi gördüğümde, onun artık annem olmadığını hissettim. Bütün bunlara kendimi inandıramıyor, yüz yüze olduğum gerçeklere alışamıyordum.

Eve gitmeye cesaret edemedim. Apartman girişindeki kahvehaneye girip "Selâmünaleyküm," deyip bir çay söyledim.

⊙⊙⊙

"Karanlığın sonuna gittim ben."

Enis Batur

Geceleri uzun yürüyüşlere çıkma alışkanlığını bir kitap sayesinde edindim. O kitap ki bana umduğumdan ötesini verdi. Gece şahit, kitap şahit, kulaklarım şahit! Yürüdüm gecenin sonuna. Karanlığın sonuna. Gidebildiğim kadar gittim. Hep aynı şarkıyı dinledim. Bir Orta Avrupa ülkesinin başkentine gidip bilmediğim sokaklarda yağmurla birlikte yürümeyi istedim. Kırk defa, elli defa döndü durdu kulağımda o şarkı.

"And the mountains said
I could find you here"

Çocukken çıktığımız şehirlerarası yolculuklarda -o zamanlar Can henüz doğmamıştı- arabanın arka koltuğunda yalnız başıma oturur, ön camdan sonsuz asfaltın bembeyaz çizgisini takip ederdim. Gittiğimiz yollar değişse de ben hep aynı şeyi düşünürdüm: Bu yol nerede bitecek?

Çizgi filmlerdeki gibi otoyolun bir yerde bozkıra dönmesini ya da bir uçurumun ucuna varmasını bekledim.

Ağustos sıcağında babamın teypten çaldığı arabesk müziğe kulaklarımı tıkayıp yolun kenarında sıralanmış elektrik tellerinde oturan kuşlarla konuştum. Onlardan tellerin de bitmediğini öğrendim. Kuşların da elektrik teller boyunca uçtuğunu ama bir türlü o son direğe erişemediklerini öğrendim.

Kuşlar, büsbütün yanıldığımı fark etmemi sağladı.

"Elektrik tellerinde görüp kuş zannettiğin şeyler aslında bir çeşit korkuluk. Biz oraya konmayalım diye koyuyorlar o şeyleri."

"Siz nereden geliyorsunuz peki?"

"Biz her yerdeyiz. Elektrik tellerine ihtiyacımız yok. Sen hiç kuş olmayan bir gökyüzü gördün mü?"

Kilometreler boyunca dümdüz uzayan yolları aşıp gidiyorduk. Sonra kavşaklara sapıyor, viyadüklerden geçiyor, tünellere dalıyorduk. Ne yolun, ne asfaltın, ne o beyaz çizginin ne de elektrik tellerinin nihai sonunu ilan eden o kopuşa, o hayali yere varamadık. Ayaklarım parçalanana, kulaklarım çatlayana kadar da yürüsem; kuşlar yolundan dönse, babam arabesk dinlemeyi bıraksa bile yol hiç bitmeyecekti, elektrik telleri de.

Böylece anladım.

Evden çıkmış gecenin içine girerken, bunun uzun bir yürüyüş olacağını biliyordum. Çaresizlik olanca kuvvetiyle hissettiriyordu kendini. Hayatın asla kitaplarda yazıldığı, şarkılarda söylendiği gibi bir şey olmadığını anlıyordum. Yine de bunu tamamen kabul etmek hayallerime, ideallerime bir nevi ihanet etmek gibi geliyordu. Kabul etmek istemesem de bir çare bulamıyordum. Yalnızken, sözgelimi karanlık boyu yürürken, bunları düşünüyor, zihnime yazıyordum bir bir. Yarın olup insanların arasına karıştığımda başka bir "ben"i oynayacağımı, ne yaparsem yapayım buna karşı gelemeyeceğimi biliyordum. Bunu bilmek yok olup

gitme isteğimi harlıyor, en iyi ihtimalle karanlığın sonuna dek gitme isteği uyandırıyordu. Yapamıyordum.

Bir an için bütün bu düşüncelerden usanıp arka cebimden sigara paketini çıkardım. Alev sigaranın ucunda, tütün yanmayı bekliyor, dudaklarımı aralayıp itiraf ediyorum.

"Your body was the map
I was lost in it"

"Yağmurluğunu giydin mi Can?"

Can gürültüyle, ortalığı birbirine katarak iniyordu merdivenleri. Korkuluklara tutunup basamakları ikişer üçer ardında bırakıyordu.

"Can! Kime diyorum!"

"Neee?" diye cevap verdi aşağıdan.

"Yağmurluğunu giydin mi?"

"Giydim anneee!"

"Kapının önünde bekle bizi, sakın yola çıkma!"

Annem ufacık adımlarla, sanki yeryüzünü tanımaya çalışır gibi yürüyordu sahil yolunun kalabalık kaldırımında. Bir şemsiye tutuyor tepesinde, şemsiye onu "âlemlerin rahmeti"nden koruyor. Islanmadan dolmuşa binebilmeyi, orada bir koltuğun cam kenarına oturabilmeyi, elinin tersiyle buğulanmış camı berraklaştırmayı ve yol boyu dudaklarını kıpırdatarak rahmetinden kaçtığı Allah'ıyla konuşmayı; ona övgü, korku ve hayâ dolu şeyler söylemeyi düşlüyor.

Koşuyolu'nda indik dolmuştan. Hastaneye gelmeden dört yol ağzında, solda. Öyle anlatmıştı Ayşen Teyze.

Apartmana girmeden çantamdan eşarbımı çıkartıp usulünce bağlıyorum. Öyle emrediyordu kitap.

Ayakkabılarımızı, tıpkı diğerlerinin yaptığı gibi, kapının girişinde giyilmeye hazır vaziyette bıraktık. Ayşen Teyze içeri geçirdi bizi. Can'ı arka odaya, öteki çocukların yanına gönderdi.

Balkona açılan kapının dibindeki ikili koltuğa oturduk. Annem çantasından güllü Yasin'ini çıkarttı. Oturuşuma çeki düzen verip eşarbımı düzelttim. Tıpkı bir türkü okur gibi, avaz avaz, hissederek, belli bir makamda bağıran kadını dinlemeye verdim kendimi. Kadının evvelden hânende olduğu, sonraları hidayete erdiği söyleniyor. Kadının upuzun cümlelerinden hiçbir şey anlamıyordum. Arada birkaç tanıdık kelime kulağıma takılıyordu. Birtakım isimler işittikçe isimlerin sahiplerini düşünmeye başladım. Haydar demiyordu. Sanki herkesi anıyordu da Haydar'ı unutuyordu.

Ziyanı yok, okuma biter bitmez Ayşen Teyze onu da hatırlattı.

"Duyduk, çok üzüldük kızım!" dedi ardından.

"Eksik olmayın Ayşen Teyze," dedim.

Eşarplar çözüldü. Önce çaylar, sonra servis tabakları geldi. Ölmüşlerin ruhuna hayır duası göndermek için yapılan bu buluşmalar eninde sonunda altın gününe dönüşmek zorundaydı. Her tabakta bir yemek kaşığı Rus salatası, üç sarma, iki mantar kurabiye ve Ayşen Teyze'nin meşhur revanisinden bir dilim var. Nurten Abla'nın gelini şu sıralar dikkat ettiğini, tatlı yemeyeceğini söylüyor.

"Darılırım," dedi Ayşen Teyze dudağını bükerek, "bir çatal olsun al, tadına bak hiç olmazsa."

Gelin, Ayşen Teyze'nin hatırını kıramayıp tatlıyı ağzına götürürken, Can salon kapısının eşiğinde belirdi. Kadınların sevgi gösterilerinin başlamasıyla diyet, revani ve nice detay önemsizleşti. Can'ın oluşturduğu çekim alanı bütün kadınların kollarını açıp ona yönelmesini sağlamış, abartılı bir tiyatro sergilenmeye başlamıştı.

"Gel de bir seveyim seni."

"Kocaman olmuş bu!"

"Kaça gidiyorsun sen?"

"Hay maşallah!"

Ucuz dizi repliklerini taklit edercesine, "Büyüdükçe babasına mı benziyor ne?" diye sordu Ayşen Teyze.

"Yok," dedim, "Can daha çok bana benzer. Bülent'i Haydar'a benzetirler."

Bir anda sessizlik çöküyor salonun içine.

"En gerçek düş
Kelebeğin düşüdür
Uyanmadan ölür."

Mehmet Ekiz

Gece aralık unuttuğum pencere, ara sıra esen rüzgârla açılıp kapanıyor, dışarıdaki seslerin kulağımdaki yankısı yükselip alçalıyordu.

Uyanalı epey olmuştu ama yataktan kalkmayı göze alamıyordum. Yaklaşık bir saattir, sırt üstü uzanmış pencereden gökyüzünü seyrediyor, dışarıdaki sesleri dinliyordum. Günlerden cumaydı. Dışarıdan Arapça sesler yükselmekteydi. Dua sesleri "Amin"lerle buluşuyordu. Herhangi bir şüphe duymamış, uyku sersemliğinin de etkisiyle üzerinde durmadan "Cuma hutbesidir," diye geçirmiştim içimden.

Neden sonra bir kadının ağladığını işittim. Hemen doğrulup cama koştum. İnsanlar sokak boyunca, arka tarafında tabut olan yeşil renkli uzun bir aracın arkasına dizilmişti. Apartman kapısının hizasında Elif'in annesini gördüm.

Yanında kız kardeşleri ve birkaç komşu duruyordu. Elif'in babası, bulutlara saklanmış ağlayıp ağlamamakta tereddüt ediyor...

Gözyaşları bütün Kurtuluş'a yayılmışken, az önce dualarını dinlediğim hoca, cübbesinin yerleri süpürmesine aldırış etmeden cenaze arabasına doğru yürümeye başladı. Ölüme büyük bir soğukkanlılıkla yaklaştığını belli eden tavrı ve ürkütücü sükûnetiyle cenaze şoförünün yanına yerleşti. Kalabalık, korna ile ikaz edilmeye mahal vermeden yarılıp sokağın iki yanına sıralandı. Müesser Teyze'nin naaşını yüklenen cenaze arabası caddeye doğru yol aldı.

Derin bir suçluluk duygusu hissettim. Aşağıya inip ağlama ekibine katılmayı, hiç olmazsa suskun ve hareketsiz bir biçimde orada dikilmeyi düşündüm. Ayla Abla'ya bir şeyler söylemek, koluna girip hüznünü paylaştığımı belli etmek istiyordum. Acılar paylaştıkça azalmasa çoğalıyordu, biliyordum.

Elif anneannesinin öldüğünü biliyor mu? Biliyorsa nasıl öğrendi, onu kim aradı, ne dedi; Elif kaç saniye sonra ağlamaya başladı, kaç dakika ağladı; ne yapacağını bilemediğinde -her zaman yaptığı gibi- gözlerini büyütüp tek bir noktaya bakmaya mı başladı; nereye baktı, orada ne vardı, ne gördü? Bütün bu anlamsız ayrıntıları düşünüyor, beynimi bu zırvalarla dolduruyordum.

Nihayet kendimi onu aramam gerektiğine ikna edip arapsaçına dönmüş yorganın içinde telefonumu buldum. Elif'ten gelen birkaç cevapsız arama ve sabaha karşı gönderdiği mesaj duruyordu ekranda.

"İstanbul'a geliyorum."

Elif'in babası ağlamaya karar veriyor.

Yağmur yağıyor.

Su sesi.
Gözyaşı.
Parmaklarım.
Haydar.
Duş başlığından tepeme boşalan su, gözlerimin ıslaklığını gizlerken kadınlığıma dokunuyorum.

"Babamın ölümüne böyle üzülmedim. Ellerinde büyüdüm onun... Babamın ölümünden sonra kalkıp buraya taşındığımızda o baktı bana. Annem çalışmak zorundaydı. Anneannemin elleriyle, dualarıyla büyüdüm ben..."

"Samsun'dayken çalışmıyordu annen, değil mi?"

Cevabı bildiğim hâlde sessiz kalmamak, Elif içini dökerken ona ses vermek için sormuştum bu soruyu.

"Yok, babam çalışıyordu sadece."

Bir elinde mendil, öteki eli avuçlarımda. Öyle kavramışım ki ellerini, tırnak uçlarımın altı beyaza kesmiş. Sımsıkı tutmuşum ellerinden, gidemesin bir yere diye.

"Sabah Müesser Teyze'nin öldüğünü öğrenince seni aramak için telefona baktığımda mesajını gördüm. Benden önce öğrendiğini, benden önce üzüldüğünü anladığımda suçluluk duydum Elif, biliyor musun?"

"Neden?"

"Biliyorum, bunları konuşmanın vakti değil ama son zamanlarda hep düşündüğüm bir şey var. Sana yetişemediğimi düşünüyorum... Ne mutluluğuna ne heyecanına ne de acına, hiçbir şeyine yetişemiyormuşum gibi geliyor. Ya geç ya da erken kalıyormuşum gibi geliyor. Belki gittiğinden, bana uzak oluşundan ötürü. Belki de bizimkilerin ay-

rılmasından etkilendim, bilmiyorum ama bir şeylerden çok korkuyorum. Durmadan korkuyorum. Bir de suçluluk duyuyorum..."

"Hassas bir dönemden geçiyorsun sevgilim, normal."

Kestirip atıyor ama öyle iyi geliyor ki... "Galiba," deyip uzatmıyorum.

"Sizinkiler ne durumda?"

"Mektupta yazdığım gibi, hiçbirini görmüyorum. Annem ve Can dedemlerde kalıyor. Babam nerede, bilmiyorum."

"Aramıyor musun onları?"

"Babama kızgınım, onunla konuşmak istemiyorum. Evde olduğumu bilmesine rağmen yalnız bırakıyor beni. Annemlerle de arada konuşuyoruz işte... İşime geliyor aslında, ben de biraz kafa dinliyorum."

Bu yalanı neden söyledim?

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?" diye sordu Elif.

"Bilmiyorum. Sen Ankara'ya gittiğinden beri sarpa sardı her şey. Ne söylediklerime ne yaptıklarıma önem veriyorum. Öyle boş boş konuşuyorum ya da susuyorum hepten. Seni özlüyorum, bizimkilere üzülüyorum. Gerisine dair söyleyeceklerim sınırlı. Ot gibi yaşıyorum kaç zamandır. Hiçbir şey bilmiyorum."

"Sen iyi değilsin," dedi Elif.

"Değilim."

Elindeki mendili kanepenin üzerine bıraktı. Yanağımı okşayıp sakallarımı sevdi. Boynumdan tutup kendine çekti ardından, dudaklarını benimkilere değdirdi. Uzun uzun öpüştük. Gözlerinden ağzıma dökülen ıslaklık dilimi uyuşturmuştu.

Birden dudaklarını dudaklarımdan ayırıp konuşmaya başladı. "Seni bekleyeceğim."

"Anlamadım."

"Sana yetişemiyorum, dedin ya. Ben seni hep bekleyeceğim."

⌘

"Haydar!" diye seslendi birisi. Kafamı kaldırıp baktım. Babam, daha doğrusu şu durumda nasıl hitap edeceğimi bilemediğim insan karşımda duruyordu.

"Baba," deyiverdim. Elini öptüm. "Buyur otur. Fark etmemişim geldiğini."

"Ne yapıyorsun burada?"

"Gül'le konuşmam lazım baba. Açmıyor telefonlarımı. Evde olmadığını biliyorum, ben de sizdedir diye düşündüm. Cümle kapıdan çıkarsa gider konuşurum diye geldim oturdum buraya. Zili çalıp rahatsız etmek istemedim sizi. Hem münasip olmazmış gibi geldi..."

"Gül çok üzgün oğlum. Seni oğlumuz gibi severiz, bilirsin."

"Eksik olmayın baba."

"İstanbul'a geldik, onu sana emanet ettik. Koca kız oldu, seninle yuva kurmasına müsaade ettik. Şimdi, bunca yıl sonra neden üzüyorsun onu?"

"Ben onu üzmek ister miyim hiç... Bunu en iyi sen bilirsin baba."

"Ne konuşacaksın Gül'le?"

"Geri dönmesini istiyorum baba. Oturup adam akıllı konuşalım, ortada halledemeyeceğimiz bir problem yok."

"Boşandınız oğlum, neyi halledeceksiniz? Hem Gül kararlı. Bitti diyor başka da bir şey demiyor."

Mahcup bir tavırla "İzin ver bir konuşayım," dedim. "Can'ı da görmedim haftalardır."

"Koskoca insanlarsınız, izin vermek yasak koymak bana düşmez!" dedi.

Babam önde, ben arkada, saatlerdir alt katındaki kahvede oyalandığım apartmanın merdivenlerini tırmandık. Ayakkabılarını topuklarıyla çıkartıp kilidi çevirdi.

"Can! Bak kim geldi!"

Can fişek gibi koşup atıldı boynuma. Hasret kaldığım kokusunu burnuma çektim, ağır geldi. Dudaklarımdaki çatlaklara ferahlık verdi teni. Hüngür hüngür ağlamaya başladım.

"Neden ağlıyorsun baba? Ben seni çok özledim, neden ağlıyorsun?"

"Ben de seni çok özledim oğlum," diyebildim. Bir daha sarıldım. Sonra kucağıma alıp salona taşıdım Can'ı.

"Annenler yok mu?" diye sordu babam.

"Duş alıyor annem. Anneannem karşı komşuya gitti."

Islak saçlarıyla Gül girdi salona. Ayağa kalktım. Yanıma geleceğini, elimi tutacağını umuyordum.

"Hoş geldin Haydar," dedi yalnızca, gidip karşımdaki tekli koltuğa oturdu.

"Hadi, biz seninle bakkala gidip cips alalım," dedi babam Can'a.

"Hadi gidelim dede!"

Gül, Can'a montunu giydirdi. "Küçüğünden alın baba, bu aralar çok yiyor zaten."

Gül çıplak ayaklarını parkede sürüyerek salona girdi tekrar. Koltuğa otururken sağ bacağını poposunun altına aldı.

"Seni çok özledim, bu yüzden geldim."

"Bu sahneyi kaç defa oynadık?"

"Sahne değil Gül, oyun değil, anlamıyorsun... Tamam, kabul, ben çekilmez bir adamım, dayanılmaz bir adamım, leş bir adamım... Ama seni sevmekten ve bir şeylere üzülmekten başka bir şey yapmadım şu hayatta. Yemin ederim yapmadım!"

"Haydar bu lafları ezberledim artık. Hem boşandık biz, buraya gelip bunları konuşmanın ne anlamı var?"

"Geç değil. Kâğıt üzerinde bitti diye geç sayılmaz... Ben seni çok seviyorum, çok özlüyorum. Can'ı çok özlüyorum."

"Sana bin kere dedim. İçki varsa ben yokum."

"Bırakacağım."

"Bırakamıyorsun Haydar, yüzleş artık bununla! Kaç senedir aynı şeyle uğraşıyoruz. Bırakamıyorsun işte. Onu bırakamadığın için bizi üzüyorsun. Buna ne hakkın var?"

"Sen beni özlemiyor musun?"

"Konu bu değil."

"Şimdi bana sarılmayı, beni öpmeyi istemiyor musun?"

"Haydar, yeter!" dedi Gül, sesinde tahammülsüz bir ton vardı.

Kalkıp yanına gittim, ellerinden tutup ayağa kaldırdım. Çıplak ayakları parkeye sımsıkı basıyordu. Gözlerini kaçırsa da kırmızı ojeyle boyadığı ayak parmakları yüzüme bakıyordu.

"Bana son bir şans ver. Can'ı da alalım, eve dönelim."

"Sana güvenemiyorum artık..."

"Yemin ederim, bir daha ağzıma sürmeyeceğim. Sizi alıp götüreceğim, yeniden başlayacağız her şeye."

Uzun uzun gözlerimin içine baktı Gül, hiçbir şey söylemedi. Utandım. Dün gece başka bir kadının gözlerinin içine bakarken, şimdi Gül'e yeminler edip yalvaran bu çaresiz hâlimden utandım.

Birden sarılıverdi bana, kısacık bir an... Sonra vazgeçti, uzaklaştı. Belki bu kadarı yetmişti ona, anlayamıyordum.

"Git artık. Can'la babam gelmeden, annem dönmeden çık. Daha fazla uzamasın bu tantana. İkimiz halledelim."

"Gül..."

"Hiçbir şey söyleme lütfen, git sadece. Ben seni arayacağım."

"Söz mü?"

Hafifçe gülümsedi. Gözlerini kırpıştırdı bu esnada. Başını sallayarak onayladı.

Kar tatilini duyan çocuklar gibi indim merdivenlerden.

Elimde bir poşetim eksikti.

Annem çekyatı kaldırıp yatak hâline getirdi. Önce çarşafı gerdi kenarlarından, sonra yastıklarımızı yerleştirdi. Yorganı ve battaniyeyi düzgünce serip bir ucunu açık bıraktı.

Yan yana yatarken kendimi anneme hizalamaya çalışıyorum. Ayaklarımı anneminkilerin yanına getirip başımın eriştiği yeri buluyorum her gece. Dün gece karnına gelirken, şimdi göğüs hizasına geldiğimi fark edip şaşırıyorum bir an ama çok geçmeden anlıyorum, annem boyum uzadı zannedip sevineyim diye ayaklarını geriye çekmiş.

Anneme sıkıca sarılıyorum.

"Bugün babam neden dönmemizi beklemedi?"

"Gitmesi gerekti."

"Dersi mi varmış?"

"Okullar tatil ya oğlum, unuttun mu? Başka bir işi çıktı."

"Bizim fotoğrafımız nerede anne?" diye sordum birden.

"Hangi fotoğraf oğlum?"

"Vardı ya hani, Tayfun Amca'nın dükkânında yere düşmüştü. Sonra bu benim olsun mu, diye sormuştum sana. Hatırlamıyor musun?"

"Hatırlıyorum da nereden çıktı şimdi o fotoğraf? Nerede olacak, evdedir oğlum. Albümlerden birinin içindedir."

"Odama koymuştum," dedim.

Cevap vermedi. İkimiz de uyumuyorduk. Gözlerim açık, öylece yatıyordum. Annem sırtı dönük yatsa da, huzursuzluğunu gergin bedeninden hissedebiliyordum. Odanın içine vuran ışığın yarattığı gölgelerle bir oyun kurmaya çalışıyordum. Annemin çıtı çıkmıyordu, devlet dairesinde gibi sus pus duruyorduk. Omuzlarının titrediğini fark ettim.

"Eve ne zaman gideceğiz?"

"Yakında," diyor annem usulca.

İnanıyorum.

"Sahi mi?"

"Hadi, uyu artık oğlum," diye yanıtlıyor annem, başımı okşuyor.

⊙⊙⊙

Korkunç Beyoğlu. Arsız, kalabalık. İki omuzunu bir caddeye sığdıramıyor kimse. Bu kalabalık bölünsün, aksın, dağılsın diye böyle dallanıp budaklanmış, sokaklara bölünmüş belli ki. Tıpkı bir ağaç gibi, dört bir yana dağılmış oğullar gibi Beyoğlu. Özgür olmasına özgür ama bir şey var, o şeyden koparamıyor kendini. Ne yaparsa yapsın babasına benzemekten kurtulamıyor Beyoğlu.

İşte o oğlanlardan belki de en yakışıklı olanını, Büyük Parmakkapı'yı görünce atlıyorum ağacın gövdesine, solumdaki dala tutunuyorum tırnaklarımla. Hemen sağımda oğlanların ufak olanı, Hasnun Galip beliriyor. Bir ihtiyar bekliyor beni orada.

"Gelirken yaprakları incitmedin ya?"

"Aman hocam! Olur mu hiç? Bir kedi nasıl üzmezse sığındığı ağacı, ben de Beyoğlu'nu üzmüyorum. Bunu bana siz öğrettiniz."

"Aferin!" dedi İhtiyar. Yüzünde ilk görüşte yapmacık bulunabilecek fakat tanıdıkça samimiyetinden sual ettirmeyen o gülümseme vardı.

Birlikte loş bir bara girdik. Buraya ilk defa geliyordum. İhtiyar'la bir gece yarısı ağaç gövdesinde karşılaştığımızda buradan bahsetmiş, "Ben şimdi oraya gidiyorum, bir akşam da birlikte gidelim!" demişti. Eski kâgir bir binanın gi-

riş katındaydı mekân. Sanki burada olan burada kalsın diye zeminden tavana dek koca koca taşlarla örülmüştü bina. Bu sırlı yerin bir kuralı vardı. Müdavimler buradan kimseye bahsetmeme hususunda yeminliydiler. İhtiyar beni bu koca taşların ardına, bu sırlı duvarların sessizliğine yakıştırmış olacak, kuralı ihlal edip sırrını paylaşmıştı.

"Bugün ayın on yedisi. Bunun ne anlama geldiğini biliyor musun?"

Yanıt vermeme müsaade etmeden devam etti. "Bu birahanenin sahibi, Faruk, birazdan tanıştırırım sizi. Bugün Faruk'un kızının doğum günü."

"İyi ki doğmuş, adı ne?" diye sordum.

"Bilmiyorum," dedi, "hiç tanışmadım. Bugünün anlamı şu, Faruk her sene kızının doğum gününde bir fıçı bira açar. Biraz sonra önüne gelecek bira, o ödül fıçısından doldurulacak. Bugün burada herkes istediği kadar bira içer ve hiç para ödemez."

"İyiymiş," diyorum.

"İyi ya!" diyor İhtiyar.

Buzlu arjantin bardakta bira geldi. Birasını havaya kaldırdı İhtiyar, tavandaki hoparlörü işaret edip, "Bessie Smith kadar güzel kadınlara!" diyerek ilk yudumunu aldı.

Yazdığım hikâyelerin kitaplaşma ihtimalinden bahsettim İhtiyar'a. Kitabın hava koşullarıyla ilgili olup olmayacağını sordu. Keyifle bir kahkaha patlattım.

Bütün ciddiyetimle yanıtladım. "Hayır, havayla ilgili değil."

"İyi," dedi İhtiyar aynı ciddiyetle, "havayla ilgili bir kitap okumak istemezdim."

O da bir kahkaha patlattı. Sonra yeniden bardağını havaya kaldırdı coşku içinde.

"Riçi'ye!" dedi bu kez.

"Riçi'ye!" diye bağırdım, metruk barda *Hello* çalıyordu.

⌘

"İnsanı insan yapan da,
sevgiyi sevgi yapan da acımadır."

Yaşar Kemal

Hayata hep sakıncalı yerlerinden dokundum. Farkında olmadan en hassas yerleri yokladım hep, belki de dokunduğum yerler yara oldu. Zehirliyim belki, kim bilir. Keşfettikleri topraklara mikroplarını da taşıyan koloniciler gibi, ben de zehrimi taşıdım gittiğim her yere. Korktular benden çoğu zaman, açtığım ele uzanmaktan çekindiler, gözlerini kaçırdılar gözlerimden. Yolunu değiştirdi birçoğu, benimle kentin uzak yerlerine gelmedi kimsecikler. Denize baktılar boyuna. Denize paralel yollardan yürüdüler, arabalarını o yollardan yürüttüler. Ben yanımda getirdiğim taşrayı bir yere bırakmadım, terk etmedim onu, nereye gitsem yanımda götürdüm. Yük ettim kendime, bundan gocunmadım. Bir zaman böyle, yüküm sırtımda benden kaçanları seyrettim. Yakınımdaki birkaç insanı yüküme kattım. Birlikte kaçtık denizlerden. Nereye gitsek parya olduk.

Tayfun, dostum, sen de onlardan biriydin. Dedem çocukken depremden, Can bebekken "devletin kudretinden"

yok olan o köyü tanıyordun. Koskoca camından deniz görünen bir amfide söylemiştin bunu bana. Seni tuttum, yüküme kattım.

Denize birkaç yüz metre uzaklıktaki evinin salonunda oturmuş, köyümü bilen ve bu hikâyeyi kendine dert edinen birini seyrediyoruz tüplü televizyonun küçük ekranından. "Küllüğü uzatsana," diyorum.

Gülüyorsun. "Buyur, kül tabağı! Kül tablası diyorlar bir de, biliyorsun ya?"

Ta o denize bakan amfide tanıştığımız günden beri güleriz seninle buna. Ben ısrarla küllük derim, sen kül tabağı.

Ah, benim güzel dostum Tayfun, ne anılar biriktirdik seninle otuz senedir. Omuzlarımıza yüklediğimiz yüklerden güç alıp birbirimizi taşıdık. Yersiz yurtsuzduk, evsiz gibi utangaç yürürdük yüksek tavanlı koridorların ortasından. Sonra öteki evsizlerin yükünü kattık yükümüze. El âlemin evine göz koymadık, yersiz yurtsuz hissedenlerin yükü artmasın diye tuğla taşıdık. Uzun, yeşil kabanlar giydik, kan kırmızısı yünler doladık boynumuza. "Gelin," dedik onlara, "bir tuğla da siz alın." Neden sonra ben usandım, korktum belki, elimdeki tuğla yüküme ağır geldi, usulca bıraktım yol kenarına. Sonra geldi başkası aldı o tuğlayı. O bıraktı öteki aldı. Ben uzaktan seyrettim. Bülent dokunmaya kalktı tuğlaya, yapma dedim. Sen hâlâ elinde bir tuğla, yürüyorsun otuz senedir...

"Dün gece nerede kaldın?" diye sordu Tayfun.

"Meltem'de."

Yüzü ekşidi.

"Salak herif! Daha önceki gece, Gül'le konuşacağım, döndüreceğim eve diyen sen değil miydin? Ne demeye gittin Meltem'e?"

"Gül'le konuştum bugün."

"Nasıl?"

"Üsküdar'a gittim uyanır uyanmaz. Kahvehanede oturdum, dışarı çıkmasını bekledim. Yanına gidip tutup kolundan konuşacaktım. Çıkmadı. Sonra babam geldi kahvehaneye. Beni eve çıkardı."

"İbrahim Amcalarda mı kalıyormuş?"

"Evet, Can da oradaydı."

Televizyonun sesini kıstı. Önce sağ bacağını koltuğun üzerine uzattı, sonra sol bacağını poposunun altına yerleştirdi. Rahat edemedi bir türlü. Olmadı, sırtındaki yastığı düzeltti. Olmadı, anlatmamı bekleyen gözlerle yüzüme baktı Tayfun.

"Neden geldin, dedi. Özledim seni, dedim."

"Gül bu lokmaları yutacak kadın değildir..."

"Bilmem yuttu mu yutmadı mı... Bir süre sustuk, öyle bakıştık. Sonra kısacık sarıldı. Ben seni arayacağım, git, dedi."

"Aramadı değil mi?"

"Daha değil."

Yine az evvel yaptığı anlamsız hareketleri tekrar etmeye başladı. Bacaklarının pozisyonunu değiştirdi, televizyonun sesini kısıp yastığın şişkinliğini tarttı. Huzursuzluğu giderek artıyordu.

"Haydar, sen benim kardeşimsin, seni benden iyi tanıyan da, iyiliğini benden çok isteyen de yoktur. Ama böyle olmaz. Önceki gece Meltem'e gidip sonra karına 'geri dön' diyemezsin. Sen böyle bir adam değilsin."

Sustum.

"Elin orospusu yüzünden yuvanı dağıttığın yetmedi, şimdi de bana mı patlıyorsun? Taşıdığın bir yük var oğlum senin, yüklenmişsin bir kere... Dayanmaya muhtaç değilsin, eyvallah ama sorumlusun. Sırtındaki çuvalı indireceksen bile bunun bir adabı var."

Ağır gelmişti Tayfun'un sözleri, içime işlemişti. Hiçbir şey söyleyemedim. Tıpkı yıllar evvel o tuğlayı bırakırken

olduğu gibi, hiçbir şey söyleyemedim... Utanıyordum kendimden. Sessizliğe gömüldüm. Taşıdığım yük değil, ondan kurtulma çabamdan duyduğum utanç ezip geçmişti beni.

"Bak, istediğin kadar kal burada, ben yalnız yaşayan bir adamım. Senden şikâyet edecek, git diyecek değilim. Barışın ya da barışmayın ama Gül eve dönene kadar tek bir gece bile buraya gelmezsen, kalkıp yine o kadına gidersen... Gül'ü ararım. Onu arar ve derim ki, sakın ola ki bu adama güvenme, sakın onun söylediklerine inanma. Yaparım bunu Haydar, bir daha onun yüzünü görememen için elimden geleni yaparım."

Boynumu büküp "Tamam," diyorum. Tayfun'un haklılığı karşısında boyun eğmek gururuma dokunmuyor.

Hikâyelerin de ayakları kayar. Bir hikâyenin ayağının kaydığı yerden yeni bir hikâye doğar.

Hikâye, bitmez...

Yeni evimiz olarak görmem gereken yerin salonunda çizgi film izleyerek geçiriyordum bütün günümü. Her ne kadar annem, "Yakında döneceğiz," dese bile, bunun geçiştirmek için söylenen bir şey olduğunu biliyordum. Annem muhtemelen yaşadığım bunca şeyin içinde, bir de umudumu kaybetmemi istemiyordu. Biliyordum eve dönmeyeceğimizi, dönsek bile hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını biliyordum.

Bir süre, yaklaşık bir hafta boyunca bunları düşündükten sonra her şeyin değiştiğini ve değişmeye devam edeceğini kabul etmeye karar verdim. Kendimi olacaklara hazırlamalıydım. Elimden gelen, yapabileceğim tek şey buydu. Tıpkı dedemin akşamları seyrettiği eski Türk filmlerindeki fakir ama gururlu delikanlıların deniz kıyısında attığı naralar gibi bağırdım kendi kendime. "Bir şeyler olacak ama ben güçlü kalacağım!"

Kararımı verdikten sonra kendimi daha güçlü hissetmeye başlamıştım. Nicedir aklımda olan soru yine kafamda dönmeye başlamıştı. Fotoğrafı düşünüyordum. Fotoğraf ve anımsattıkları aslında hep aklımın bir köşesindeydi, biliyordum, yalnızca canı istediğinde gün yüzüne çıkıyordu. Buna benzer bir ifadeyi geçen yıl abimin yazdığı bir yazıda okumuştum.

Yazdıklarını okumam için henüz erken olduğunu söylese de dayanamayıp okuyordum. Birçok şeyi anlamamama rağmen cümleler, ifadeler aklımda kalıyordu, hafızama kaydediyordum onları. Yeni bir olayla karşılaştığımda, o cümleleri hatırlayıp anlamlandırmaya çalışıyordum. Yazılanları hafızamda tutup gerçek anlamlarını keşfedeceğim günleri bekliyordum.

Geçen yıl okuduğum o yazıda abimin anlattıklarını hatırlamaya çalıştım:

"Sonu gelmeyen, bir türlü kafamızdan atamadığımız düşünceler eski ayakkabıların yıpranmış, sökülmüş, yırtılmış yerlerine benzer. Onlardan utanmaz, aksine bir güzellik olarak taşırsak, kimseye -kendimize bile- bir zararı yoktur. Örneğin bir gün, hem de hiç olmayacak bir yerde, söz gelimi sevgilinizi ailenizle tanıştırırken, aklınıza onun bir zamanlar sizi değil başka bir adamı tercih ettiği, onu öptüğü gelir. O sırada herhangi bir detayın size geçmişteki bu olayı anımsatacak hiçbir özelliği olmamasına rağmen bu fikir beyninize mıhlanır, gitmek bilmez, umulmayacak anlarda, öngörülemeyecek biçimlerde gelip kendini hatırlatır, sizi tedirgin eder. Bununla baş edemez, yalnızca kabullenir ya da yok sayarsınız. Başka türlüsü mümkün değildir çünkü. Ama işte bir gün, gözünüz hiç olmadık yerde ayakkabılarınıza takılır ve elinize bir makas alıp, ayakkabılarınızı doğrayasınız gelir."

İlk okuduğum âna nazaran daha fazla şey çağrışmıştı kafamda. En azından sevdiğiniz kadın, başkasını öpmüş olması, makasla ayakkabı doğramak gibi şeylerin yalnızca birer örnekten ibaret olduğunu biliyordum. Bana hâlâ uzak şeylerdi. Ayakkabılarım eskimediği için o örnekle başa çıkmam mümkün değildi. Yine de abimin söylemek istediğini anlar gibi oluyordum. Tıpkı o fotoğrafın benim aklımdan çıkmaması gibi, bazı düşüncelerden kurtulamıyordu insan. Bu kadar basitti. Neden böyle uzun uzun, örneklerle açıklama ihtiyacı duymuştu bilmiyorum. Bence yazarlar çok fazla konuşuyor.

Fotoğraf kuş olup uçmuştu sanki. Oysa diğer fotoğraflar durduğu yerde duruyordu. Mesela anneannemin salondaki aynanın önüne özenle dizdiği fotoğraflar: Annemin, teyzem ve dayımın küçüklük fotoğrafları, abimin ve benim birer fotoğrafım, gençken dedemle birlikte bir stüdyoda çektirdikleri bir fotoğraf. Her biri kendimi bildim bileli olduğu yerde duruyordu. Göz önünde oldukları hâlde kimse dokunmazdı onlara. Benim fotoğrafımsa gitmişti. Bir kitabın arasına saklamama rağmen gitmişti. Kim almış olabilirdi onu, neden almış olabilirdi? Annemin fotoğrafı önemsemediği daha ilk günden belliydi. Abim ve babam ise fotoğrafın varlığından bile haberdar değillerdi.

Anneannem salona geldi. Televizyonun karşısında elma soyan anneme seslendi: "Gül, senin eve temizliğe gelen kadının adı neydi?"

"Nihal," dedi annem.

Annem bıçağa bir dilim elma saplayıp bana uzattı.

"Buraya da çağırsak ya onu."

Nihal Abla... Tabii ya! Evimize bizden başka girip çıkan, her şeyin yerini bilen, onlara dokunan, kaldırıp altlarını temizleyen Nihal Abla'dan başka kim vardı? Fotoğrafın yerini de olsa olsa o bilirdi! "Görmüştür en azından," diye düşündüm.

"Evet anne," dedim, "Nihal Abla buraya da temizliğe gelsin!"

"Sana ne oluyor be?" dedi annem gülerek.

"Seviyorum ben onu," dedim. "Bence çok güzel temizlik yapıyor."

Gülüştüler.

"Şimdiki çocuklar bir acayip!" dedi anneannem.

İnsan kelimeleri ya da olguları zıddıyla birlikte düşünmeye meyilli değil. Neden bilmiyorum, doğamız buna göre şekillenmiş olsa da zihnimiz öyle çalışmıyor. Var olan her şeyin, bir başka şeyin yokluğundan kaynaklandığını düşünmek aklımıza gelmiyor. Tamamlandığı düşünülen bir yazının aslında bir yanının hep eksik kaldığını, galibiyetin bir başkasının mağlubiyeti ile mümkün olduğunu, sabit bir bulunma hâlinden bahsedemeyeceğimizi, gelişin mutlaka gidişi beraberinde getireceğini düşünmüyoruz. Zıtların birbirini çağırması hayatın her alanında bir sonuç olarak karşımıza çıksa da günlük akış içerisinde bu kuralı unutuyoruz. Bu sonuçlarla karşılaştığımızda ise genelde geç kalmış oluyoruz, yeniden farkına varmak bir şey kazandırmıyor.

Elif'in tatsız bir sebepten de olsa İstanbul'a dönüşünün bende yarattığı mutluluğun, işi gücü bırakıp günlerce bunun sevinciyle uyanmanın, aklıma olumsuz bir şey gelse bile onun güçlü tırnaklarını kırmızıya boyadığı ince uzun elini tutup ıslak bir öpücük kondurmanın bir sonu vardı.

Önceki gün, konuşmanın arasında gayet olağan bir şeymiş gibi -sahiden de öyleymiş- "Bu arada ben yarın akşam Ankara'ya dönüyorum," demesinden önce, dönmesi gerektiğini aklımın ucundan bile geçirmemiştim. Unutmuştum onun artık bu şehirde yaşamadığını. Elif'in yanımdaki daimi varlığına inanma işini abartmıştım anlaşılan. Gitmesi ge-

rektiği ihtimalini silmiştim kafamdan. Gerçekliğin yüzüme çarpmasıyla sarsıldım.

"Ben döneceğini unutmuşum," dedim.

"Mecburum," dedi. "Apar topar kalktım geldim buraya. Ankara'da her şeyi olduğu gibi bıraktım. Artık dönmem lazım."

"Dönmen gerektiğini biliyorum, yalnızca bir süreliğine unutmuştum bunu. İyi hissettiriyordu."

"Artık daha sık geleceğim. Sana çok alıştım şu birkaç günde."

"Ben sana, sen yokken de alışığım."

Bir şey söylemedi. Elif kıyaslardan hoşlanmazdı. Bu söylediğimden "seni, senin beni özlediğinden daha fazla özlüyorum" gibi bir anlam çıkarmış olmalıydı ki, cevap verip tartışmak yerine susmayı tercih etmişti. Ankara'ya gittiğinden beri böyle yapıyordu. İstanbul'dayken, bilhassa birlikte sınava hazırlandığımız sene, benimle tartışmaktan asla geri durmazdı. Bunu huysuzluğundan ya da beni sevmediğinden değil, tamamen kendi yapısından dolayı, daha "az" olmayı, haksız ya da yanlış olmayı kabullenememesinden dolayı yapıyordu. Hırslıydı Elif ama artık aşmıştı bunu. Ya da benimle tartışmayı anlamsız hatta gereksiz buluyordu. İkinci ihtimali düşünmek üzüyordu beni. Artık daha az sevildiğimi, bazense büsbütün sevilmediğimi hissediyordum. Değişen yalnızca o değildi, bende de değişen şeyler vardı elbette. İlişkimizin ilk evresindeki alışkanlıklarımızla hareket etseydik sevilmediğime dair hissimi Elif'le paylaşır, o da bunu dürüstlüğünden şüphe ediliyormuş gibi algılar ve hiddetle karşı çıkardı. Ben sevilmeme korkumu iletmekten çekinmezdim, o ise böyle bir durumda cesur karakterinin onu gerçekleri söylemekten alıkoymayacağını iddia ederdi.

Benim tüm kaygılarımı, şüphelerimi "acaba"larımı hiçbir çekince duymadan paylaşmam onu bunaltıyor, aramıza

uzun, anlamsız soğuklukların girmesine neden oluyordu. Bu bunaltıcı tavrımın onu gerçekten benden uzaklaştırabileceğini düşünerek giderek düşüncelerimi Elif'ten saklamaya başladım. Konuşmayı bıraktıktan sonra imdadıma yazı yetişti. Yazı daha yatay bir ilişki kurma biçimiydi kuşkusuz. Yazılarımla kimseyi "bunaltma" ihtimalim yoktu. Yazdıklarımı anlamlı bulmayan ya da sıkılan okur, kâğıdı sessizce elinden bırakacak, benim ruhum duymayacak ve kimse incinmeden bu süreç sonlanacaktı. Bilmemenin yüce erdemi!

Zamanla bütün bunları aşan, daha sakin, daha olgun, birbirimize daha az zaman ayırdığımız ama daha mutlu olduğumuz bir ilişkimiz oldu. Elif bu durumdan memnundu, ben de alışmıştım ama belli dönemlerde hâlâ birtakım şeyleri kafamda kurup başımı ağrıtmayı ihmal etmiyordum. Tabii Elif'in haberi olmuyordu bütün bunlardan. Yazıyordum. Sonra da kimsenin kâğıdı elinden bırakmasına müsaade etmeden, yayımlatmadan yani, çalışma masamın sol ayağında duran çöp kutusunun içine atıyordum. Kuruntularımı yazmak bir terapiydi benim için. Bu sayede rahatlıyordum.

İlişkimizin böyle bir aşamaya gelmiş olması, Elif'in acı bir olay vesilesiyle İstanbul'a gelmiş olmasının getirebileceği sorunları nispeten engelledi. Birbirimizi yıpratan şeylerden uzak durup yaralarımızı birlikte sarmayı başardık. Vaktimizin çoğunu Kurtuluş'un sakin bir ara sokağındaki eski dairemizin loş salonunda geçirdik. Müesser Teyze'nin ölümüne birlikte alıştık, bu zor sınavı birlikte vermiş olmak bize farklı bir güven duygusu kazandırdı. Normale dönebilmek için acımızdan kaçmadan ama kendimizi anlamsız bir yasa boğmadan beraber mücadele ettik. Elif annesini yalnız bırakmamaya özen gösteriyor, kalan zamanını bizim evde birlikte film izleyip kitap okuyarak geçiriyordu. Ankara'da ve İstanbul'da ayrı ayrı şahit olduğumuz şeyleri anlatıyorduk birbirimize. Babasının ölümünden ilk defa böyle detaylı

bahsetti. Bir ailenin dağılmasının elbette zor olduğunu ama hayattaki hiçbir şeyin ölümden daha çaresiz olmadığını tembihledi, ölüme bile alışmak mümkünken, geri kalan eksiklikleri büyütmenin anlamsızlığı hakkında konuştu benimle.

"Haklısın," dedim.

Onu tanıdığım günden beri benden daha olgun olduğunu düşünürdüm. Hatta bir yandan inkâr etmeye çalışsam da, benden daha zeki olduğunu biliyordum. Olaylar karşısındaki tepkileri, bir kriz anında ortaya attığı çözümler, o görmüş geçirmiş hâli beni her zaman rahatlattı, güvende hissetmemi sağladı. Yine de soğukkanlılığına, benim için önem arz eden meseleleri normalleştirip yer yer küçümsemesine alışamamıştım.

Onu Ankara'ya uğurlamak için beklediğimiz otobüs durağında konuşacak bir şey bulmakta zorluk çekip gürültüye lanet okuduğum anda telefonuyla ilgilenmesine alınıyordum, önemsenmediğimi düşünüp inciniyordum işte.

Dayanamayıp söyledim. İki dakika sonra ayrılacaktık. Telefona sonra da bakabilirdi. Tepkimi yine abartılı bulsa da ufak bir serzenişin ardından telefonunu çantasına koydu.

Sonra elimi tutuverdi. Parmaklarını parmaklarımın arasına kenetleyip ikimizden müteşekkil bir yumruk yaptık. Sonra yumruğumuzu alıp paltomun cebine soktu. Cebimin içinde başparmağını benimkilerden ayırıp oyunumuzu başlattı. Isınmak için parmak güreşi yaptığımız eski günlerdeki gibi...

"Hatırladın mı?"

"Unutmadım ki," dedim. "Seni özlediğim zamanlar kendi kendime oynuyorum bu oyunu."

"Sahi mi?" dedi gülerek.

"İdmanlıyım yani!"

Bir anlık boşluktan faydalandı. Başparmağını benimkinin üzerine bastırıp gülümsedi:

"Pek öyle görünmüyor tatlım!"

Ona yenildiğime hiç üzülmüyorum hatta aklıma kazanmak gelmiyor bile.

E-3 geliyor sonra. E-3 gidiyor. Paltomun cebinde duran ellerim üşümeye başlıyor.

Cep telefonumun *Son Arananlar* menüsünü açıp kurcalamaya başladım. Babamla eve gelirken bir şeyler alması için yaptığımız iki saniyelik konuşma; Nihal'i arayıp Perşembe günü annemlere temizliğe gelmesi için yaptığım konuşma; Serpil öğretmen ile müfredat ve yıllık planlar üzerine gerçekleştirdiğimiz kısa diyalog; GSM operatörünün yeni kampanyalardan haberdar etmek için günde en az beş kez gerçekleştirdiği aramalardan birisi; Bülent'ten Müesser Hanım'ın ölüm haberini aldığım telefon konuşması. Kısa, sıkıcı, işlevsel konuşmalar. Haydar'ın ismi listede yok, konuşmayalı kim bilir ne kadar zaman olmuş. İçime bir sıkıntı çöküyor. Haydar'ı arıyorum.

"Müsait misin Haydar?"

"Olmaz mıyım?" diye cevapladı Haydar. Çok sarhoş olmadıkça böyle umutlu, böyle sevinçli gelmez sesi. Sesinin tonundaki neşeden uzun süredir bu aramayı beklediğini anlayabiliyorum.

"Nasılsın, ne yapıyorsun?"

"Nasıl olayım, Tayfun'da kalıyorum ama şimdi evde değil. Ben de televizyon izliyordum."

"Tayfun'da kaldığını bilmiyordum."

"Artık birbirimiz hakkında daha az şey bileceğimizi söy-

lemiştin," dedi Haydar. Tüm yükü benim omzuma yükleyen bu cümleden rahatsız oldum.

"Siz ne yapıyorsunuz, Can nasıl?" diye sordu.

"İyiyiz, bir şikâyetimiz yok."

Kapısını ardına kadar kapadığım küçük odada gezinirken, Haydar'ın da başka bir evin odasında önce televizyonu kapattığını, sonra halının etrafında yürümeye başladığını hayal ettim. Cismen onu göremesem, ona dokunamasam, nasıl sustuğunu, bu suskunluğun yüzüne nasıl yansıdığını göremesem de aramızdaki bağ bir şekilde devreye girip bizi birbirimize bağlıyordu. Haydar'ın torbaları belirginleşmiş gözlerini, bıyıklarının sakalıyla buluştuğu noktayı canlandırdım gözümde.

Sessizliğe büründük. İkimiz de bir şey söyleme hakkı görmüyorduk kendimizde.

Sessizlik gereğinden fazla sürdü.

"Ben haftaya Can'ı da alıp eve döneceğim," dedim.

"Neden gittin ki zaten oraya?"

"Uzaklaşmanın iyi geleceğini düşündüm."

"Geldi mi bari?"

Cevap vermedim.

"Aklım Bülent'te. Zaten burada emanet gibiyiz."

"Nasıl isterseniz..."

"Sen Tayfun'da kalmaya devam et, istediğin zaman gelir görürsün çocukları."

"Gül tamam da..." İçini çekti.

"Neyse."

"Söyle Haydar."

"Neden aramızdaki tek bağ çocuklarmış gibi davranıyorsun, anlamıyorum. Seni görmeye geldiğim gün beni ne kadar özlediğini, işlerin böyle devam etmesini istemediğini gözlerimle gördüm. Neden kendini aldatıyorsun?"

"Bizden geçti artık Haydar."

"Hiçbir şeyin geçtiği yok! Bak, tamam... Siz istediğiniz zaman eve taşının tekrar, eski düzeninizi kurun. Yakında okullar açılacak zaten, Can'ın arkadaş ortamı da değişmesin. Ben de sen müsaade ettikçe gelir çocukları görürüm."

"İstediğin zaman gelebilirsin Haydar, müsaade ne demek?"

"Biz artık ayrı bir çiftiz, çift bile değiliz yani. Çocukların velayeti de sende. Yani sen müsaade etmedikçe, çat kapı gelip onları göremem. Unuttun mu?"

Onu tanıdığım günden beri değişmeyen tek bir özelliği vardı, görmezden gelmek için ne kadar çaba versem de hoşuma gitmeyen gerçekleri yüzüme vurup üste çıkmayı bilmesi. Böyleydi Haydar, yalnız bana karşı değil. İnsanların zayıf noktalarının, hasıraltı ettikleri gerçeklerin üzerine gider, yüzleşmeye cesaret edemedikleri ne varsa onunla karşı karşıya getirirdi.

"Kapatmam lazım artık. Konuşuruz yine."

Ekranın ortasındaki kırmızı yuvarlağa dokunup aramızdaki görünmez bağı kopardım.

Keşke teknoloji bu kadar ilerlemiş olmasaydı.

Keşke her şey bu kadar kolay olmasaydı.

Hayatımın kontrolünün tamamen bende olduğu, zamanımı kendime ayırabildiğim günleri özlüyordum. Kendime öncelik tanıdığım, küçük bağımsızlık alanlarına sahip olduğum, dolayısıyla üretmek için gerekli koşulları sağlayabildiğim o dönem sona ermişti.

İstanbul'un konforsuz semtlerinde, rutubetten, bakımsızlıktan dökülen küçücük öğrenci evlerinde oturmuyordum. Ailemle yaşamama rağmen özel hayatıma saygı gösteriliyordu. Hem güzel yemeklerin, temiz bir evde yaşamanın avantajlarından faydalanıyor hem de ihtiyaç duyduğum mahreme sahip olabiliyordum. Sabah uyanıp Chopin dinlerken, yazmak için insanın en verimli olduğu o saatlerde müzikle ve klavyemle baş başayken gelip karışan, çalışmamı bölen kimse olmazdı. Yalnız yaşamak gibi bir şeydi benimkisi. Ailemle beraber, bir diğer yandan yalnız.

Bu avantajlı duruma sahip olmak, bu durumun sunduğu ayrıcalıklara sıkı sıkıya bağlı olmak ilk etapta bencilce bir bakış açısı olarak algılanabilir. Bunun kavgasını kendi içimde de verdim. Nihayet bir noktada kendimle uzlaşma kararı aldım. İnsan daha fazlasını arzular her zaman. Benim koşullarıma sahip olabilmek için nice şey feda edebilecek insanlar tanıyordum. Diğer yandan standartlarına erişebilmek

için çabanın ötesinde fedakârlıklar göstermem gereken nice insan vardı. Bu ikilemlerden kurtulup yazabilmemi, üretebilmemi, düşünebilmemi sağlayan asgari koşullara sahip olduğum için mutlu olmaya karar vermiştim. İnsanların güç gösterilerini de aşağılık komplekslerini de; kendi durumunu abartarak anlamsız bir optimistlik içinde boğulanları da, iradesizliğini "koşullar" ile açıklamaya çalışanları da uzaklaştırmıştım hayatımdan.

Bir düzen kurmak kolay değildir ama tüm düzenler değişmeye mahkumdur ve bunu kabullenmek zannedildiğinden daha zordur.

Bir kitap okuduktan sonra hayatın tamamen değişmesi mümkün müdür? Bir kitap, başlı başına değişime sebep olmaz ama bu değişimi anlamana ve değişimin aşamalarını, nedenlerini, etkilerini ve sonuçlarını görmene yardımcı olabilir.

Peki benim hayatım nasıl değişti? Bunun cevabını verebilecek bir kitap okumadım henüz.

"Ayak altında gezinme," dedi annem.

Dedemi aradı.

"Can'ı birkaç saat eğleyebilir misin?"

Dedemden olumlu yanıt alamayınca eli mahkum, sokağa çıkmama izin verdi.

"Git biraz mahalledeki çocuklarla vakit geçir."

Gitmedim. Normalde seve seve kabul edeceğim bu teklifi reddetmem annemi kızdırmıştı. Ayakaltında dolanmaktan zevk aldığımı, zorluk çıkarmaya meyilli olduğumu düşünüyordu. Sokağa çıkmak istemiyordum çünkü Nihal Abla temizliğe gelmişti.

Her hareketini büyük bir dikkatle izliyordum Nihal Abla'nın. Banyodan viledayı çıkardı önce. Sapından tutup iyice sıktı. Pis suyu akıttı. Yerine temiz su doldurup içine birkaç sıvı ekledi. Su köpürdü. Arkadaki odadan başladı temizliğe. Gücü yettiği kadarıyla eşyaları yerinden oynattı. Ortada boş bir alan yarattı kendine. Viledayla yerleri sildi. Yerler tozlu değildi, bana kalırsa ev pis bile değildi. Belki de yapacak başka hiçbir şey kalmadığında temizlik yapıyordu kadınlar.

Nihal Abla arka odadan sonra dedemlerin yatak odasını, sonra misafir odasını, en son da oturma odasını temizledi.

Yerleri, duvarları, camları, her yeri tertemiz yaptı. Tüm bunları kapının eşiğinden takip ediyordum. Gittiği her odanın eşiğinde dikilip onu seyrettim. Nihal Abla onu seyrettiğimi biliyor ama hiçbir şey söylemiyordu. Ara sıra bakıp gülümsüyordu sadece. Benimle sohbet etmeye çalışıyordu, soğuk davranıyor, karşılık vermiyordum. Potansiyel bir suçlu olduğunu düşündüğüm bu kadınla, bu fotoğraf hırsızıyla sohbet edecek değildim! Yirmili yaşlarının sonunda, orta boylu, düz kumral saçlı, ela gözlü, sakin tavırlarıyla dikkat çeken bir kadındı Nihal Abla, uzaktan görenler hırsız olabileceğine ihtimal vermezdi belki ama ben biliyordum.

Temizliğin bitmesine az kalmıştı. Annem Nihal Abla'nın yanına gelip sofrayı hazırladığını söyledi.

"Hadi bir şeyler atıştıralım, yorulmuşsundur Nihal."

Nihal Abla beş dakika içinde mutfakta olacağını söyledi. Annem mutfağa giderken beni de yanında götürdü. Nihal Abla'dan önce mutfağa vardım.

Fırından çıkan böreğin kokusu geldi burnuma. Yine de önden bir dilim istemedim, saldırmadım böreğe. Annemin gözü üzerimdeydi. Tokgözlülüğüme şaşırdığı belliydi her hâlinden.

"Can, ne oluyor?" diye sordu.

"Ne olmuş ki?"

"Sabahtan beri Nihal'in kuyruğundasın, yemek için de onu bekliyorsun. Neler oluyor, anlat bakalım."

"Bir şey yok anne, temizlik yapılırken seyretmek hoşuma gidiyor."

"Var sende bir hâller ya, hadi hayırlısı. Çıkar yakında kokusu!"

Nihal Abla'dan önce anneannem girdi mutfağa. Dudakları kımıldayıp duruyordu. Anneme yüksek sesle bir şeyler söyledikten sonra dudaklarını kımıldatarak içinden konuşmaya devam ediyordu. Benim bilmediğim dualar ediyordu.

Babam geçen yaz Kur'an kursuna gitmeme izin verseydi ben de öğrenebilirdim o duaları. Bazen babama çok kızıyorum.

Sonunda Nihal Abla da geldi, dördümüz oturduk masaya. Benim çayım hepsininkinden açıktı, bir tek benim ayaklarım yere değmiyordu ve en büyük börek dilimi benim tabağımdaydı.

"Eline sağlık kızım," dedi anneannem.

Nihal Abla utanıp sıkıldı.

"Nihal çok beceriklidir," dedi annem.

"Maşallah!"

Nihal Abla ha bire gülümseyip çayından küçük yudumlar alıyordu. Gözü annemle anneannemin tabağındaydı, onlar böreğe dokunmadan o da ağzına sürmüyordu. Yalnızca çayından küçük yudumlar alıp kopardığı küçük ekmek parçasına tereyağıyla çilek reçeli sürmüştü.

Fotoğrafımı çalanın Nihal Abla olmadığını düşünmeye başladım. Hatta bir anda emin oldum bundan. Yüzünde aynı anda beliren utanca ve masumiyete hayran kalmıştım.

Kötülük yapan biri reçeli tereyağının üstüne böyle süremezdi.

⌘

Sadık Bey gri duvarlarla çevrili okul koridorunda karşılaştığımızda bir an duraklayıp "Günaydın," diyerek selamladı beni. Kurtuluş Anadolu Lisesi'nin seyrek bıyıklı, kel kafalı, mutlaka mavi tonlarında gömlekler giyen ve bu gömleklerin yakasına isminin ve soy isminin baş harflerini işleterek idareci kimliğinin gereklerini yerine getirdiğini düşünen müdür yardımcısının bu "özel" selamı hayra alamet değildi.

"Günaydın Sadık Bey," diyerek karşılık verdim.

"Şimdi dersiniz var, değil mi?"

"Evet."

"Öğle paydosundan sonra odama uğrayabilir misiniz?"

"Tabii," dedim. Evham yapmadığımı, şüphemin yersiz olmadığını anlamıştım. Beni odasına çağırma sebebini bilmiyordum ama bir sorun olduğundan emindim

Sadık Bey kafasını tıpkı bir güvercin gibi yarım bir çember çizecek şekilde sallayarak uzaklaştı.

Her zamanki gibi gülümseyerek girdim sınıfa. Ruh hâlim nasıl olursa olsun dikkat ettiğim, asla taviz vermediğim ender özelliklerimden birisiydi derse mutlu başlamak. Çocukları seviyordum, hayatlarının en çetrefil döneminde edebiyat dersinin yahut diğer derslerin onlara nasıl anlamsız geldiğini anlayabiliyor, haylazlıklarını mazur görüyordum.

Derse gülümseyerek başlarsam sınıfı terk etmek için yanıp tutuşan bedenlerinin bir nebze rahatlayacağını, bin bir düşünceyle dolu zihinlerinin bir nebze konsantre olabileceğini düşünüyordum. Yarıyıl tatili yeni bitmişti. Benden en az kırk yaş küçük, en az kırk kat tecrübesiz öğrencilerime tatillerini nasıl değerlendirdiklerini sordum. Her kafadan bir ses çıktı ve sınıfın içinde korkunç bir uğultu oluştu. Hale'ye söz verip uğultuyu kesmek üzere hafifçe masaya vurdum.

"Son derste ismini verdiğiniz kitaplardan biri olan *Teneke Trampet*'i okudum."

"Aferin Hale. Peki sen neler yaptın Aslı?"

"Ben de *Gölgesizler*'i okudum, Türk yazarların hikâyelerini kendime daha yakın buluyorum," dedi Aslı. "Sonra da filmini seyrettim ama yönetmen metni beyazperdeye bütünüyle aktaramamış."

Arkadaşları, Aslı'nın bu "çokbilmiş" yorumuna gülerek karşılık verdi. Onu korumak adına gülenleri susturdum. Kuvvetli bir kahkaha ile kendinden geçmiş olan Abdi'ye "Peki sen Abdi, daha az komik olan ne yaptın?" diye sordum.

Çıt çıkmadı.

Sessizlik içimi sıktı, canım sigara çekti. Konuşmaya başladım. Öğretmenliğin en güzel yanı -hele ki edebiyat öğretmeniyseniz- istediğiniz an nutuk mahiyetinde uzun konuşmalar yapmanızda hiçbir sakınca olmamasıdır herhalde. Bu durumu iyi kullanıyorum, mesela canım sigara çektiğinde, bu ihtiyacımı unutmak için durmaksızın konuşuyorum.

"Size hep söylediğim gibi," dedim, "okuyan, düşünen, seyreden bir şey kaybetmez. Bütün bunları yapmayanın hâli öyle kötüdür ki, neyi kaçırdığının farkına varmaz bile."

Hale söyleyeceklerimin devamını merak ediyor, sabırsızlıkla başını sallıyordu.

"Bir şeyler okumayı ya da film seyretmeyi eğlenceli bulmuyor olabilirsiniz. Sizin yaşınızda bundan daha doğal bir

şey olamaz. Bu noktada yapabileceğiniz bir şey var. Diyelim ki bir roman okuyorsunuz. Onu hayata benzetin. Diyelim ki bir film izliyorsunuz. Onu hayata benzetin. Kendi yaşamınızla kitaplar ve filmler arasında ortak noktalar bulmaya çalışın. *Gölgesizler* dedik az önce, değil mi? Bu kitabı okurken çoğumuzun ilk defa rastladığı bir soru tekrarlanır durur. Aslı, nedir o?"

"Kar, neden yağar kar?" dedi Aslı.

"Evet! İşte burada, on altı yaşında bir okur olan Aslı'nın hiç olmazsa *Gölgesizler*'i okuyarak kitapta tekrarlanan bir soruyu aklına kazıdığını söyleyebiliriz. Bundan böyle kar yağdığında Aslı'nın aklına her şeyden önce bu cümle gelecektir. Ta ki kar ile ilgili daha değerli başka bir hatıra biriktirene kadar. Emin olun, o hatıraya da ancak başka bir kitapta rastlayabilir."

Söylediklerim öğrencilerin ilgisini çekmiş gibiydi. Abdi bile gözünü kırpmadan bana bakıyor ve başka herhangi bir şeyle ilgilenmeden beni dinlediğini belli ediyordu. Sadece Yağız, Atatürk portresinin her koşulda onu takip ettiğine inandığı gözlerinin etkisinden kurtulamıyordu. Bu durum başlı başına bir öykünün konusu olabilirdi. Adı "Portreler Herkese Birden Bakar" olan bir öykü.

"Eğer bu söylediklerim size ikna edici gelmediyse, yani okuduğunuz kitap hayatınıza nüfuz etmeyi başaramadıysa, ikinci bir yol deneyin. Kitap okuma konusunda belli rutinler geliştirin ve heyecanınızı bu rutinlerle pekiştirin. Örneğin bir romanın ilk ve son cümlelerine önem verin. İlk cümlesini beğendiğiniz her kitabı bu motivasyonla okumaya devam edin. Emin olun kitabın içinde sizi en az bu ilk cümle kadar etkileyecek nice cümle saklı. Size burada söylemeye çalıştığım şey, bir kitaptan hoşlanmanız için okurken sevdiğiniz cümlelere rastlamanız gerektiği değil elbette. Okudukça siz de göreceksiniz ki, genel fotoğraftan ziyade kitabın içindeki 'gereksiz

ve bir o kadar da lüzumsuz' ayrıntı sizi keyiflendirmeye başlayacak. Unutmayın, bunlar sürekli okumakla anlamlanacak şeyler. Ayda yılda bir kitap okuyan insan, ayda yılda bir insan içine çıkan birine benzer. Bu da iyi bir şey değildir, değil mi?"

Hale hâlâ başını sallıyordu. Kendimden çok ona acıdım, böyle devam ederse boynu ağrımaya başlayacaktı.

"Size bu dönem için bir ödev veriyorum. Her biriniz aradığınızı bulana kadar roman okumaya devam edeceksiniz. Evet, aradığınız şey bir 'ilk cümle' olacak. Dönem sonuna dek herkes belirlediği o cümleyle derse gelecek ve bize anlatacak. Neyi sevdiğini, neden etkilendiğini, neden o cümleyi seçtiğini... Sonra şurada dımdızlak duran kadife panoyu o cümlelerle süsleyeceğiz."

Yağız kafasını çevirip işaret ettiğim panoya baktı. Orada kendisine bakan bir göz göremeyince yine Atatürk'e döndü.

Zil çaldı. Sadık Bey'in kapısını çalıp "Girebilir miyim?" diye sordum.

"Gelin, buyrun!"

"Ters bir durum yok inşallah?"

"Haydar Bey, bir süredir sizin hakkınızda velilerden şikâyet alıyoruz. Bu durumu sizinle konuşmak için yeni yarıyılın başlamasını bekledim."

Anlamadığımı ifade eden gözlerle müdür yardımcısına baktım. Kravatımı gevşetip bacak bacak üstüne attım. "Ne gibi şikâyetler?" diye sordum.

"Derslerinizi Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği Türk Dili ve Edebiyatı müfredatına uygun yürütmediğinize dair şeyler," dedi.

"Veliler, öğrencilerin sınavlarınıza hazırlanırken zorlandığını, çalışacak bir kaynak bulamadıklarını söylüyorlar. Devletin dağıttığı ders kitaplarını kullanmıyor, başka alternatif kaynakları işaret ediyormuşsunuz. Farklı zamanlarda birkaç veliden aynı şikâyeti aldık. Bu doğru mu?"

"Tabii ki doğru! Edebiyattan biraz olsun anlayan herkes devletin dağıttığı ders kitaplarının öğrencilere hiçbir şey öğretmediğini anlayabilir. Ayrıca alternatif kaynaklar dediğiniz, başka bir yayınevinin hazırladığı ders kitapları değil, romanlar, hikâye ve şiir kitapları. Derslerimi teknik anlamda kendi notlarımdan, uygulama olarak da bu kitaplar üzerinden yürütüyorum."

"Haydar Bey anlıyorum fakat..."

"Ben yirmi senedir bu okulda edebiyat dersi veriyorum Sadık Bey. İlk günden beri böyle eğittim öğrencilerimi. Yeni bir şey söz konusu değil."

"Veliler, yükseköğretim sınavlarına sözel ve eşit ağırlık alanlarından hazırlanan öğrencilerin edebiyat bölümündeki düşük netlerini sizin bu seçiminize bağlıyor."

"Benim vazifem öğrencilerimin sınavlarda yüksek netler yapmasını sağlamak değil, onlara edebiyat öğretmek!"

"Sizden derslerinize devletin dağıttığı ders kitaplarındaki müfredata uygun şekilde devam etmenizi rica etmek durumundayım. Aksi takdirde velilerin şikâyeti üzerine hakkınızda bir soruşturma başlatmak zorundayım."

"Kusura bakmayın Sadık Bey. Ben bildiğim yoldan devam edeceğim. Öğrencilerime sansürlü Edip Cansever şiirleri okutmak yerine *Yerçekimli Karanfil*'i armağan etmeyi tercih ediyorum."

Edip Cansever'i tanımadığını, *Yerçekimli Karanfil*'in bir kitap olabileceğinin aklından bile geçmediğini öyle belli ediyordu ki... Uzun ve sarkık burnunun ardından görünen seyrek bıyıkları, aptallığının körüklediği öfkesinden diken diken olmuştu.

"Daha fazla vaktinizi almayayım. Çıkabilirsiniz."

Parlak, gri mermer döşeli, gri duvarlarla çevrili koridorda yürürken kunduralarının çıkardığı sesin yankısını işittim.

Okul boşalmıştı.

Babam beni kitaplarla tanıştırdığında, henüz on beş yaşındayken, dünya üzerindeki en güzel kızın elini tutmuş gibi hissetmiştim. Sanki o kız elini bana doğru uzatmış ve adını bahşetmişti.

"Merhaba, benim adım Elif."

O zamanlar ne dünya üzerindeki en güzel kızı tanıyordum ne de okuduğum en güzel kitap, en sevdiğim şarkı diye bir kategori vardı. Yine de hissettiklerim değerli gelmişti. Nereye oturtacağımı bilemediğim bir heyecan belirmişti içimde.

Olur ya, biriyle tanışırsınız. Bu tanışmanın nice gelişmeye gebe olduğunu, belki de hayatınızın büsbütün değişeceğini hissedersiniz bir şekilde.

Olur ya, biriyle taşınırsınız. Tanışma ânı ki bir defterin sayfalarının henüz aralanmadığı bir aralıktır. Öyle boştur ki, acemice çizilmiş bir çizgi, rüzgârın taşıdığı bir toz parçası, zamanın fiziksel deformasyonları, sararmalar, kararmalar hiçbir şey yoktur o sayfada. Tanışma ânı o sayfanın kalemle, tozla, gün ışığıyla, nemle, küfle ilk kez buluştuğu o kutsal zaman aralığıdır.

Kitap okumaya başlamak benim için böyle bir şeydi işte. Tanışmak gibi bir şey... Sonra yazmaya başladım. Yazmak

tanışmak değil kavga etmek anlamına geliyordu. Okumak yazmaya göre hep daha huzurlu, sıkıntısız, durağan bir şey olagelmişti benim için.

Geldiğim noktada yazmayı tanışmanın karşıtı bir şey olarak görmekten öte, bir görev gibi algılıyorum. Kaçmadığım, gocunmadığım, kendi kendime hedef eylediğim bir görev... Mademki hayatı anlamamı sağlayacak, hayatımı anlamlandırma sürecimi şaha kaldıracak bir kitapla karşılaşmadım henüz, öyleyse kendim yazarım bu hikâyeyi.

Babamın şu cümlesini çok net hatırlıyorum: "Bir hikâyenin en mühim yeri ilk cümlesidir. Okuduğun ilk cümle, tanıştığın birinin gözlerine benzer. Gözlerine bakmaktan hoşlanmadığın birinden uzak kalmak istersin, gözlerine bakmaya kıyamadığını ise yanında. Kelimeler, gözler gibidir. En çok onlardan utanır, en çok onları saklarsın insanlardan."

Onun durup dururken böyle şairane laflar etmesini ilk zamanlar tuhaf karşılıyordum. Bir süre sonra babamın bu sözleri sarf etmek için kendini zorlamadığını, böyle hissettiğini ve buna uygun olarak tam da böyle yaşadığını kabul ettim.

Ben onun oğluydum. Evet onun hikayesini herkesten önce ben yazmalıydım!

***

Üç haftadır yıkanmayan pikeyi fırlatıp hızlıca fırladım yataktan. Masaya koştum. Bilgisayarı açtım. Çekmeceden fotoğrafı çıkardım.

Birkaç yıl önce, Temmuz ayı olmalı. Amasra sahili. Güneş tepeden yüzümüze vurmuş. Babam her zaman yaptığı gibi kumun üzerine serdiği havluya yüzüstü uzanmış, uyuyor. Fotoğrafın çekildiğinden haberi yok. Annemin bir

elinde tuzluk, öteki elinde az evvel kabuklarını soyduğu salatalık, Can'a uzatıyor. Can oralı bile değil. Plaj çantasından aşırdığı fotoğraf makinesini zorla bir yabancının eline tutuşturmuş, bu anı ölümsüz kılmak için çaba vermiş olmanın haklı gururunu yaşıyor. Kollukları takılı, elleri belinde, gülümsüyor. Bir an önce makineyi fotoğrafı çeken yabancının elinden kapma derdinde ama harekete geçemiyor, ayakları sıcak kumun altında cayır cayır, koşamıyor. Benim elimde bir kitap. Gözlerimi ayırmıyorum, fotoğraf umurumda değil. Okurken Can'ın sesiyle defalarca bölünüp sinirlendiğim, satırların teker teker üstünden geçtiğim kırmızı kapaklı bir kitap bu. Okuduğum en güzel kırmızı kapaklı kitap: *Kediler Krallara Bakabilir.*

Bu fotoğrafın hikâyesini yazmak, bu fotoğraf aracılığıyla babamı anlatmak. Nicedir bunun peşindeyim.

Fark etmediğim bir detay belirdi gözlerimin önünde. Neredeyse ezberlediğimi düşündüğüm bu kompozisyonda atladığım bir detay... Şemsiyenin ardında bir adam duruyordu. Denizden yeni çıkmış, yabancı deklanşöre bastığı anda havluyu bir pelerin gibi tutup omzuna almış. İstemeden bir aile fotoğrafına dâhil olan ve bunun farkında bile olmayan yabancı bir adam... Sanki babamın kuma gömdüğü yüzü onun suretinde varolmuştu. Öyle benziyordu babama. Kızgın bakışları, yeni tıraşlanmış kır saçları, keskin favorileri, gür bıyıkları vardı. Havluyu sıkı sıkı tutan elleri Ankara'nın doğusunda yaşayan adamlarınkine benziyordu, sert, nasırlı, uzun, güçlü... İstemeden bir aile fotoğrafına dâhil olan bir adam... İstemeden hayata dâhil olan babama benziyordu.

Sandalyeden kalkıp odanın kapısını kilitledim.

Babamın dediği gibi:

"Kelimeler, gözler gibidir. En çok onları kaçırırsın insanlardan."

***

Hikâyenin ilk cümlesi için babamın daha evvel bana tembihlediği üzere, esaslı bir cümle aradım. Yazdım, sildim, gene yazdım, sildim... Ekrandaki bembeyaz sayfa parmaklarımın klavyeye dokunmasıyla kirleniyordu sanki. Yazıyor olmanın kıvancına erişeceğim yerde, her yeni vuruşta suçluluk duyuyordum. Kadim bir sırrı başkalarıyla paylaşmak gibi bir histi beni sarmalayan. Babamı, onun hayatımda iz bırakan yanlarını anlatmaya çalıştıkça gerçeğe zarar verdiğimi ya da mahremimi deşifre ettiğimi düşünüyordum, vicdan azabım yazı yazmamı imkânsız hâle getirmeyi başlamıştı. Bir kitapta okumuştum: Yazar, anlattığı şeylerin çoğunun kendi başından geçtiği düşünülsün istermiş. Bunu bir yandan istiyor, diğer yandan yazdıklarımın babamın hikâyesi olduğunun anlaşılması fikri beni irite ediyordu. Sır saklamanın erdemli bir şey olduğunu düşünmemiştim hiç ama şimdi de kendimi aşağılık bir teşhirci gibi hissediyordum.

İkilemlerimle başa çıkamayıp tıkanma noktasına gelmiştim ki kapı çaldı. Altı defa, art arda, ısrarla. Can'dı bu! Yalnız Can böyle çalardı kapıyı.

Kapıyı açtım. Annemi gördüm, elinde haftalar önce evden ayrılırken tıka basa doldurduğu bavul vardı. Bavulun hizasında Can, suratında olabilecek en içten gülümseme, "Abi!" diye bağırıp belime sarıldı. Eğildim, ben de ona sarıldım. En tatlı yerinden, boynundan öptüm onu defalarca.

Sonra anneme sarıldım. İkisini de evden ayrıldıkları günden beri görmemiştim. Annem defalarca aramış, hiç olmazsa bir kez Üsküdar'a gelip onları görmemi istemişti. Reddetmiştim, olmaz demiştim, yalnız kalmak istiyordum.

"Dedenlerin de gönlü kaldı," dedi sarılmamızın ardından. "Biz de çok özledik seni, keşke kalkıp gelseydin!"

"Biraz yalnız kalmak istedim anne. Hepimizin biraz yalnız kalmaya ihtiyacı vardı."

"Babanla görüştün mü hiç?"

"Birkaç defa telefonda konuştuk."

Tahmin ettiği bir cevap vermiş olmalıydım, hiç şaşırmamış, tepki bile vermemişti.

"Ee..." dedi yanıma bir sandalye çekip otururken: "Anlat bakalım, başka neler yaptın?"

"Elif geldi, onunla görüştük."

"Yazı işleri nasıl gidiyor?"

"Fena değil," dedim. "Can'ın odasında bir fotoğraf bulmuştum, onu yazmaya çalışıyorum."

Ses tonunu yumuşattı. Fısıldar gibi, "Sen mi aldın o fotoğrafı?" diye sordu.

"Evet, ne oldu ki?"

"Can kaç haftadır başının etini yedi durdu. Fotoğrafım nerde deyip duruyor."

"Ben nerden bileyim... Fotoğrafı gördüğümde bir şeyler çıkarabileceğimi düşündüm. Aldım öyle."

"İşini bitir de koy madem yerine," dedi annem. "Yatıp kalkıp sahildeki fotoğraf diyor, başka bir şey demiyor. Fotoğrafı düşünmekten bize üzülmeye vakit bulamadı."

O sırada Can geldi mutfağa. Buzdolabının kapağını açtı. Bir süre rafları seyrettikten sonra bir şey almadan kapattı kapağı.

"Abi," dedi sonra, son heceyi uzatarak. Bir şey isteyeceğini veya soracağını ima eden bu vurguya aşinaydım. Dokuz yaşındaki bir çocuk için harikulade bir anlatım biçimi vardı Can'ın. Ne demek istediğini, kuracağı cümlenin devamını sarf ettiği ilk kelimenin söylenişinden anlıyordunuz. Bu huyunu babamdan almış olmalıydı.

"Benim bir fotoğrafım kayboldu abi. Sen gördün mü?"

"Nasıl bir fotoğraf?"

"Amasra'da çekilmiştik. Dördümüz. Sahilde hani..."

"Yok, görmedim. Merak etme, ben de göz atarım, bulursam söylerim sana."

Anneme baktım. Beni izliyordu. Yalan söylediğimi bilmesine rağmen itiraz etmemiş, hâlimden anladığını ifade eden bir bakış takınmıştı. Göz göze geldik. Gözlerini kırptı. Hiçbir ima içermeyen, insani bir refleksti bu.

"Teşekkür ederim," dedi Can.

Otuz üç numara ayaklarını, oturduğu yerde bir ileri bir geri sallamaya başladı.

Herkesin bir mutluluk hâli vardır. Can'ınki de buydu işte. Ayaklarını karaçama kurulmuş bir salıncak gibi boşlukta sallıyordu.

Konuştuklarını duydum. Fısıltıyla, ben duymayayım diye kendi aralarında sanki bir cenazede ya da devlet dairesindeymiş gibi usul usul söyledikleri ne varsa hepsini duydum. Büyükler bunu yapıyor. Annem yapıyor en çok. Bazen abim de yapıyor. Benimle ilgili ama benim duymamam gerektiğini düşündükleri şeyleri büyük bir dikkatle ve usulca anlatıyorlar birbirlerine. Çizgi film seyrettiğimi, bir başka odada bambaşka bir şeyle ilgilendiğimi sanıyorlar ama ben duyuyorum.

Sahilde çekildiğimiz aile fotoğrafının abimde olduğunu da bu gizli konuşmaların birinden öğrendim. Mutfakta tıpkı dedemlerin evinde yaptıkları gibi fısır fısır konuşuyorlardı. Duydum.

Dört gün geçti. Abim o hikâyeyi çoktan yazmış olmalı, hiç olmazsa yazmaya başlamış olmalı. Fotoğrafın nerede olduğuna dair merakımı gidermemle birlikte başka bir heyecan, başka bir merak sardı beni. Elbette fotoğrafı yeniden elime almak, ona doyasıya bakmak için heyecanlanıyordum ama asıl kafamda türlü senaryolar kurarak cazip hâle getirdiğim fotoğrafın çalınma hikâyesinin, abimin ellerinde bambaşka bir hikâyeye dönüşecek olması heyecanlandırıyordu beni.

Abim yazmak içim Yeniköy'e, sahile giderdi. Bunu nereden mi biliyorum? Elbette takip etmiyordum onu ama her

küçük çocuk gibi benim de özel yeteneklerim var ve benden saklanan her şeyi, bir şekilde öğreniyorum. Çünkü böyledir, kardeşler abilerinin, oğullar babalarının bütün günahlarını bilirler. Gelgelelim kimseye söyleyemezler bunları.

Annem banyodayken, gizlice abimin odasına girdim. Bilgisayarıyla oynamama izin verdiği zamanlarda ezberlediğim şifreyi yazdım En sevdiği yazarın, Faulkner'ın Nobel ödülünü aldığı sene. Bu tarihi neden önemsediğini biliyorum. "Neden 1949?" diye sorduğumda hep cevapsız kaldı bu soru ama ben evin en küçük çocuğuyum; her şeyi bilirim, bilmediğimi de öğrenirim, abim bunu hafife alıyor.

Abimin yazılarını biriktirdiği klasörü bulup dosyaların isimlerine baktım. Böylece fotoğrafı anlattığı hikâyeye erişebilecek, okuyabilecektim.

Dalgaları Dinleyen Balıkçı
Dudak Payı
Kavganın Bitmesini Bekleyen Çorba Kâsesi
Her Köyün Delisi
Çocuk Parkında İçilen Sigara
Tükenmez Kalem
Güneş Gözlüğü Çekincesi
Firuzağa'nın İsimsiz Kahvehanesi
Bisiklet
Bir Öyküyü Heba Etmek
Pervane
Bir Fotoğrafın Rüyası

Bir Fotoğrafın Rüyası

Bazı insanların hikâyelerini anlatmak güçtür. Ne büsbütün tanımışsındır o insanı ne de elinde anlatmaya değer bir hikâye vardır.

O, sadece vardır. Öylece, vardır...

Onun hikâyesi varlığından ibarettir zaten ve varlığı büsbütün bir hikâyeyi işaret eder.

Böylesi bir insanla aynı evde yirmi yılını birlikte de geçirsen, bir meyhanede iki dublelik bir muhabbet de paylaşsan, tanırsın onu ve anlarsın, hikâyesi anlatılmaya değerdir onun.

Madam Despina'nın uzun bir koridora açılan kapısını araladığımda onlarca adamın arasından onu seçti gözlerim. Seyrek ve kırlaşmış saçları, simsiyah göz torbaları yüzünden daha da delişmen görünen gözleri, doğduğu günden beri onunlaymış izlenimi veren güçlü bıyıkları... Kafasını öne eğmiş, emaneten taktığı yakın gözlüklerinin arkasından bakarak kitap okuyordu. Cümleleri okurken dudakları hep hareket hâlindeydi. Belki de o kadar çok okumuştu ki aynı cümleleri, kitabı okuma safhasını geçmiş, kitapla konuşmaya başlamıştı.

Gidip karşısındaki masaya oturdum. Bir küçük, peynir, haydari ve biraz da domates istedim. Mezeler hızlıca geldi. Domatesin üstüne karabiber serptim.

Kitaba ara verdiğinde burnuna dek indirdiği gözlüklerini çıkarttı. Onu seyrettiğimi belli etmeyeyim diye etrafı inceliyormuş gibi yaptım. Ahşap tavanın ortasından sarkan asırlık Rum işi avizenin nasıl olup da tavana böyle güçlü tutunarak düşmeden yılları eskittiğini düşündüm. Bazı şeyler sıkı tutunuyordu bağlı olduğu yere, köklerine. Yorulmuyor, bel vermiyor, düşmüyordu.

Nihayet göz göze geldik. Temkinli ve hatta sinirli denebilecek bakışları vardı. Bu ihtiyatlı hâli, bakışları ve beden diliyle kötülükten ve kötülerden uzak durmak için her şeyi yapabileceğini cümle âleme ilan ediyordu sanki. Bu hâlini anlıyor, bu öfkeyi, bu tercihi saygıyla karşılıyordum. Daha fazla rahatsızlık vermemek için gözlerimi kaçıracakken kadehini kaldırdı. Ani bir gevşemeyle yumuşadı kasları, gözleri sevecen bakmaya başladı. Tanımsız bir düşman gibi değil, bir ahbap gibi baktı gözlerime.

Meyhane adabına riayet edip masasına gittim. Uzaktan kaldırılan kadehler aynı masada tokuşturulmazsa olmazdı.

"Burası için fazla gençsin."

"Burayı babamdan bilirim."

Babamın ya da babalık müessesesinin onda bir karşılığı vardı belli ki. Konuyu hızlıca kapatıp garsona seslendi.

"Ali! Ahbabımın masasındakileri buraya getiriver, birlikte içeceğiz."

"Adın neydi bu arada?" diye sordu.

"Mehmet."

"Sırrı benimki de."

Ellerim nasırlı parmaklarının arasında ufalandı.

Söylemek istediklerimi nasıl ifade edeceğimi bilmiyordum. O kadar yakından tanıyordum ki onu. Günlerce, aylarca takip ettiğim bu adam şimdi karşımdaydı. Nereden başlamalıydım? Her sabah ilk dersten en az bir saat önce evden çıkıyordu. Bir sigara yakıyordu. Ağır ağır ilerliyor-

du okula doğru. Herkesten evvel okula varıp ne yapıyordu acaba? Kitap okuyordu, düşünüyordu, öğrencileriyle ders öncesinde sohbet ediyordu, belki de tüm bu ihtimallerin dışında kalan başka bir nedeni vardı onu erkenden yola koyan. O kadar çok düşünmüştüm ki bunun üzerine! Günün erken saatlerinde, öğrenime başlamak için bile fazlaca erken bulunan saatlerde, ne yapıyor olabileceği üzerine düşünerek birçok şey öğrenmiştim. İsmini bilmediğim bir öğretmenim olmuştu ve onu takip etmekten garip bir haz alıyordum. Okul binasından çıkıp sendikaya gidiyordu. Sendikaya giderken yüzüne sıkılgan bir ifade otururdu. Attığı her adımda, gerçekleştirdiği her eylemde yüz ifadesi ve bakışları değişiyordu, zamanla bu bakışlardan, bu ifadelerden ne düşündüğünü, ne hissettiğini anlamaya başladım. Öyle iyi tanımaya başlamıştım ki onu, her hareketi üzerine fikir yürütebilir hâle gelmiştim.

Bir süredir okula gitmeye devam etse de eve uğramıyordu. Başka bir eve taşınmıştı. Metrobüsle, dolmuşla, taksiyle; cebimdeki son parayla, bozukluklarla, akbille aktarma yapa yapa bir ajan gibi sinsice izlemiştim her adımını. Şimdi ne söyleyebilir, nereden başlayabilirdim...

"Seni gözüm bir yerden ısırıyor. Bizim mahallenin çocuğu musun?"

Dikkatini çekmiş olmaktan, beni anımsamasından korkmuştum. Oralı olmamaya çalıştım.

"Evet," dedim, "bu mahallenin çocuğuyum. Ben sizi epeydir tanıyorum aslında."

"Görünmez olmaya çalışan bir adamı takip etmek nasıl bir duygu?" diye sordu. Aslında onu neden takip ettiğimi sormasını bekliyordum ama beklentileri karşılayacak davranışlar sunmayan bir adam olduğunu biliyordum.

"Ben size çok öykünüyorum," dedim.

"Bak sen!" dedi, güldü. "Neyime öykünüyorsun bakalım?"

"Pek çok arkadaşım sizin öğrenciniz oldu. İstisnasız hepsinden yıllar boyu onlara anlattığınız hikâyeleri dinledim. İtiraf edeyim, okuma ve yazma alışkanlığımı arkadaşlarımın anlattığı bu hikâyelere, yani dolayısıyla size borçluyum. Arkadaşlarım derste onlara anlattığınız şeylerden bana öyle heyecanlı, öyle büyülenmiş bir hâlde bahsediyorlardı ki, onların yerinde olmak için ne gerekirse yapacak hâle gelmiştim."

"Vay anasını!" dedi. Bir kahkaha attı. Şaşırmış görünüyordu. Yıllarını verdiği, saçlarını ağarttığı öğretmenlik mesleğinden umudu kalmamış gibi, böyle bir sonuçla karşılaşma umudunu çok önceden yitirmiş gibi buruk bir mutluluk yansıyordu yüzünden.

Gürültüsü, kendine has koşturmacası, insan nefesiyle ısınmış ve sigara dumanına boğulmuş havasıyla Despina, böylesi bir tanışma için olabilecek en uygun yerdi. Sırrı Abi'yi başka bir yerde tanımayı hayal edemezdim.

"Ben," dedim, öksürdüm. Haddimi aşan bir şeyler söyleyeceğimi böyle belli ediyordum.

"Ben edebiyatın her şeyden çok hikâyeler üzerine kurulu olduğunu düşünüyorum."

"O ne demekmiş?" diye sordu.

"Yani, siz hep diyorsunuz ya, bir romanın ilk cümlesi onu tanımamızı sağlar ve böylece arkadaş oluruz diye. Ben öyle düşünmüyorum."

Devam etmemi istediğini belli eden bir bakış attı. Kadehi boşalmıştı, rakı koydu.

"İlk cümleler konusunda haklısınız ama romanın geri kalan kısmı, tanıştığınız bir insanı derinlemesine tanımaya, onu her hâliyle kavramaya benziyor. Romana devam ettikçe, karakterin olumsuz yönlerini de görmeye başlıyoruz. Komplekslerini, içindeki kötücül yanı, hırslarını keşfediyoruz. Bu kadar yakınlaştıktan sonra, karakterlere ve olaylara

bu kadar detaylı bakabildikten sonra da başka bir hayata, başka karakterlere ihtiyaç duyuyoruz. Roman, okuma isteğini böyle besliyor ve bizi yeni bir kitaba böyle yönlendiriyor. Oysa hikâyeler öyle değil. Bir hikâyenin her cümlesi, iyi bir romanın ilk cümlesi gibi. İyi bir hikâyeyi okumaya ya da anlatmaya neresinden başlarsak başlayalım sırıtmıyor. İyi bir hikâye okumaya, o hikâyenin herhangi bir yerinden başlayabiliyoruz. Hikâye anların öneminin altını daha fazla çiziyor, bazı detaylara girme ihtiyacı duymadan ânı ve o ânın tüm özelliklerini kavratıyor okura. Diyelim metroda güzel bir kadın görüp âşık olduğumuzu zannederiz, o kadın bir sonraki durakta iner, işte bu hikâyedir. Gidip de o kadınla tanışırsak, sevmeye başlarsak onu ve işler kötü giderse, buna roman diyoruz."

Elim ayağım titriyordu. Sanki bir topluluğun önünde, önemli bir konuşmayı alnımın akıyla yapmış gibi hissediyordum. Kendimi ifade edebilmiş, teklememiştim ama alacağım tepkiyi beklerken heyecandan düşüp bayılacak gibi olmuştum.

"Sen boyundan büyük bir adamsın," dedi Sırrı Abi.

Gururlardım. Yüzüme kendini sakınmayan, kocaman bir gülümseme yerleştirdim. Kaldırdığı kadehe eşlik ettim ve büyük bir yudum aldım rakımdan.

"Ben işin içinde değilim o kadar ama gördüğüm bir şeyi söyleyeyim sana, belki işine yarar," dedi.

"Nedir?" dedim büyük bir merakla.

"Bugün en esaslı hikâye, en büyük hüzün, ölen birinin ardında bıraktığı sosyal medya hesaplarıdır."

Sonra, geçen sene Ankara'da öldürülen bir gencin attığı bir tweet'i gösterdi. Ölmeden iki gün önce, küçük harflerle yazmıştı: *annemi özledim.*

Son zamanlarda duyduğum en hüzünlü hikâyeydi bu. Başka türlü dokunmuştu içime. *Balkon Temizliği*'nden bile

hüzünlüydü ve her hüzünlü hikâye gibi bir suskunluğa sürükledi bizi. Bir süre ikimiz de ağzımızı açmaya cesaret edemedik. Durmadan sigara içtik. Yudumlarımızı sıklaştırıp kısalttık. Rakımız bitti. Yenisini koydu Sırrı Abi.

Bir zaman sonra önündeki kitabı gösterdi. Roland Barthes'ın *Camera Lucida*'sını okuyordu.

"Fotoğraflar üzerine düşünmek, fotoğraflar üzerine düşünülen şeyleri okumak ve fotoğraflar üzerine düşünülen şeyleri yeniden düşünmek hoşuma gidiyor," dedi. "Ben kendimi bir fotoğrafa istemeden dâhil olmuş insanlara benzetiyorum."

"Sizi tanıyan herkes bunu bilir," dedim.

"Bir fotoğrafa istemeden dâhil olmuş insanların yüzünde büyük bir şaşkınlık görürsün. Bu şaşkınlık, her şeyden çok hazırlıksız yakalanmaktan doğan korkunun, telaşın sonucudur. Ben de kendimi bir fotoğrafa değil de, bu hayata istemeden dâhil olmuş, ne yapsa o karenin içinden çıkmayı başaramayan bir adam olarak görüyorum."

"Bu bir nevi kendinden vazgeçme hâli," dedim.

"O kadar basit değil," dedi. "Senin hiç baban öldü mü?"

Sustum.

"Benim çocuklarım var, çok sevdiğim bir karım var. Onları bırakıp yok yere gitmek büyük bir bencillik olurdu. Yine de çoğu zaman katlanamıyorum bu hayata."

Sonra birden, ortada hiçbir şey yokken, bir anda sıkıldığını hissettim. Rakısı da bitmişti. Ondan önce davrandım.

"Ben gideyim artık."

Şaşırmıştı. Üzülmemişti ama şaşırmıştı.

"İyi bir hikâye böyle bitmez," dedi.

"Nasıl biter?" diye sordum.

"İyi bir hikâyenin bittiğini kimse fark etmez."

⊙⊙⊙

Senelerdir hayalini kurduğum bir şey gerçek olmaya çok yakın artık. Kadir'in beni beklediği yayınevinin Beyoğlu'ndaki ofisine giderken, aklımda tarafıma yöneltilmesi muhtemel onlarca soru vardı. Öte yandan, her ne kadar yazdığım hikâyelere güvensem de, ortaya çıkan dosyanın bütün olarak iyi olduğundan emin değildim. İlk kitabım yayımlanacaktı. Tecrübesizdim, bilgisizdim. Kitabının yayımlanmasının sorumlulukları hakkında yeterince fikrim yoktu.

Ofis bir plazanın on altıncı katındaydı. Plazadan içeri girdiğimde, turnikelerin yanındaki masada oturmuş, hiç sıkılmadan gülümseyen kadına görüşmek istediğim kişinin ismini söyledim. Kimliğimi alıp telefon ahizesini kaldırdı.

"Bülent Kara, Kadir Bey'i ziyarete gelmişler."

Elime bir kart tutuşturup "Buyurun," dedi. "Asansörle on altıncı kata çıktığınızda solda kalan koridorun sonundaki kapıdan ofise girebilirsiniz."

Bir asansörün beni düşüncelere sevk edeceğini tahmin etmezdim. Devasa asansör aynası, görünmeyen hoparlörden yayılan klasik müzik sesi, diğer katlarda inen ya da binen şık, resmi plaza insanları... Tüm bu detaylar karşısında kendimi bir J. G. Ballard romanında yaşıyormuş gibi hissettim.

Nihayet on altıncı kata gelip ofisin kapısına vardığımda otomatik kapı kendiliğinden açıldı. Kadir, metrelerce uzaktan seçilebilen gülümsemesiyle bana doğru yaklaşıyordu.

"Hoş geldin Bülent!"

Toplantı odasına doğru ilerlerken bana dönen suratlar, tıpkı Kadir'i taklit edercesine gülümseyerek beni selamlıyordu.

"Ee..." dedi Kadir, "Nasılsın bakalım?"

"İyiyim," dedim, "nasıl olayım? Nihayet tamamen bitirdim öyküyü."

"Birkaç gündür, yani dosyayı bize gönderdiğinden beri herkesin yüzü gülüyor ofiste, herkes çok heyecanlı hikâyelerin için."

"Sağ olsunlar," dedim. Utanmıştım.

Masanın üzerinde kalın bir çıktı tomarı vardı. Hikâyelerimi bir yayınevinin ofisinde bu vaziyette görmek, onların geleceği üzerine konuşmalar yapmak... Heyecanıma ket vuramıyordum. Kadir konunun detaylarına ne zaman girecek diye beklerken kâğıt tomarının üstünde bir karasinek fark ettim. Titizlendim. Bir uğursuzluk alameti olarak gördüm karasineği. Sineği dosyamdan derhal uzaklaştırmak için öksürdüm. Ürküp uçtu.

Kadir lafa girdi:

"Biliyorsun, yazdığın hikâyelere karşı benim her şeyden önce bir okur olarak duruşum net: heyecanla, hayranlıkla okuyorum hepsini. Hâl böyleyken, deyim yerindeyse bir editör gibi eleştirmek, yanlışları görmek güçleşiyor. Bu yüzden diğer editör arkadaşım da göz attı dosyaya. Yayınevi olarak, basacağımız kitabın adam akıllı bir düzeltiden geçmesi şart, biliyorsun."

"Bilmez miyim? Burası bir okur olarak yayınlarını sürekli takip ettiğim bir yayınevi. Ne kadar titiz olduğunuzu elbette biliyorum."

Kadir devam etti:

"Üzerinde çalışılması gereken bölümler var tabii. Sürecin bir parçası olarak, planlı bir biçimde birlikte halledeceğiz onları da. Sonra kitabının ismi ve kapağı belirlenecek. Velhasıl kelam, bahar sonuna kitabevlerinin raflarında adını görebilirsin."

"Bana hâlâ bir şakaymış gibi geliyor. Hikâyelerimi neden bir kitap olarak yayımlatmayı düşünmediğimi ilk sorduğunda, bunun öylesine, alelade bir teklif olduğunu sanmıştım. Hâlâ inanamıyorum birçok şeye."

"Bütün genç yazarlar bu inanamama evresinden geçiyor, geçmeleri de doğal. Yazarın kendi yazdıklarını her şeyin üstünde görme eğilimi kadar kendi yazdıklarının değerini idrak edememe sorunu da vardır. Bu iki uç durum da zamanla dengelenir. Biz senin şu an bakamadığın bir gözle değerlendiriyoruz yazdıklarını. Mükemmellik değil beklentimiz. Bir cevher, bir ışık, bir dert arıyoruz. Sen derdini aktarmayı başarıyorsun Bülent. Bir süre sonra eleştiriler gelmeye başlayacak. O zaman birçok şeyi daha net görebileceksin. Seni ayırt edici kılan yanlarını başkalarının ağzından duyma şansın olacak."

Mahcubiyetle heyecanı aynı anda yaşamanın zorluklarıyla mücadele etmek için bolca teşekkür ettim, "umarım", "inşallah" gibi kelimeler imdadıma yetişti.

Karasinek yeniden ortaya çıktı bir anda. Kadir'in pahalı bir taşla süslü yüzüğünü taşıyan parmağına kondu.

Eliyle kovdu sineği Kadir.

"Bu sinekler de nereden çıktı bilmiyorum!"

Yayınevinden çıkmış eve dönüyordum. Beyoğlu'na akşam inmek üzereydi. Havada kışın bittiğini müjdeleyen günlerin kokusu vardı.

Yolda İhtiyar'a rastladım. Kitabı bitirdiğimi söyledim.

Gökyüzüne baktı.

"Kuşlardan öğreneceğimiz çok şey var," dedi.

⌘

Gecenin yerini gündüze devrettiği o kısacık anı kestirmek mümkün değildir. Hava tamamen aydınlanmasa da belli eder gündüz geldiğini. Tüm duyularımızı etkileyip gecenin bittiğini salık veren bir şey vardır, o anı hissedebiliriz ama yakalayamayız.

Hayatımın gecelerini gündüze kavuşturan o kısacık aralığı sadece bir kez yakalayabildim. Gece vakti bir telefon geldi. Sevdiğim kadın geri dönmekten, özlemekten, sevmekten söz etmiş, telefonu kapatırken gündüzü gündüz yapan şeyi ilk kez kavramıştım.

Tayfun'un olmadığı bir gece sabahı oldurmaya çalışırken telefon çaldı. Gül'dü arayan. Önce çocukların özlemini dile getirdi, kendi özlemini ifade etmekten utanıyordu, biliyordum. Sonra çoğullaştı "özlemek" fiili.

"Seni çok özledik Haydar."

Aylar sonra evimin merdivenlerini tırmanırken, kavuşmanın sevinci kendi evime yabancı kalmış olmanın acısıyla buluşurken kapının önüne geliyorum. Anahtarı geri koyuyorum cebime. Ne de olsa misafirim diye düşünerek zili çalıyorum.

Kapıyı Can açtı. Boyu uzamış ve saçları. Boynuma atlarken "Baba!" diyerek bağırıyor sevin içinde. Sesi ve gözlerindeki sevinç pırıltısında hiçbir değişiklik yok.

Gül'e sarılıyorum ardından, Can dolanıyor. Bülent'le göz göze geliyoruz. Mesafeli görünse de dayanamıyor bir süre sonra. Sarılıyoruz.

Birlikte geçirdiğimiz en uzun akşamı yaşıyoruz sanki. Rutin ev hayatımızın her ânı bambaşka bir değer kazanıyor. Can geç saate kadar oturuyor bizimle. Okulun tekrar açılmasından şikâyet ediyor. Bülent kitabından bahsediyor. Gül sessiz. Bizi, bunca şeyden sonra yeniden bir araya gelip oluşturduğumuz fotoğrafı izliyor. Dingin bir mutluluk ifadesi var yüzünde. "O da özlemiş," diyorum içimden. Çocuksu sevincimi belli etmemek için zor tutuyorum kendimi.

Bir an aklıma Mecidiyeköy'deki ev geliyor. Kadının perdeyi çekişi geliyor. Meltem geliyor sonra. Gül'e bir şey belli etmemek için gülümsüyorum. Kendime küfrediyorum sonra. Bildiğim ne kadar küfür varsa, kendime ana avrat düz gidiyorum.

Kapı çalıyor. "Ben bakarım," diyorum.

Recep Efendi aidatları topluyor.

Unutmamışım. Çıkarıp yüz lira veriyorum.

"Hoş geldin Beyim," diyor tebessüm ederek.

Birlikte geçirdiğimiz en uzun akşamı yaşıyoruz sanki.

Can'ı yatırdım. Bülent odasına çekildi. Baş başa kaldık işte. Haydar çekingen, Üsküdar'a beni görmeye geldiği günkü gibi davranmıyor. Yeni sahiplenilen kediler gibi, bir evde misafir olan uzak akrabalar gibi eğreti duruyor oturduğu kanepede. Fırsatını bulsa bir an önce gitmeyi diler gibi bakıyor halının desenlerine.

"Bu gece kal burada. Geç oldu, bu saatte dönmen zor olur."

"Senin için bir sakıncası yoksa," diyor.

"Burası senin de evin."

Biraz rahatlıyor böylece. Başını yerden kaldırıyor hiç olmazsa. Salonun duvarlarına bakıyor bu defa. Arada cesaret bulup gözlerini benimkilere değdiriyor. Kısacık. Korkuyor karşılaşmaktan. Koskoca adam, küçük bir çocuk gibi duruyor karşımda.

Kalkıp yanına oturuyorum. Özlemimi, ona ihtiyaç duyduğumu belirtmek için hafifçe kaydırıyorum kendimi ona doğru. Düşüncelerimi okuyor, sanki konuşmuşum gibi cevap veriyor aklımdakilere. Dokunuyor bana. Sarılıyor. Öpmeye çekiniyor başta, burnunu boynuma dayıyor. Uzunca kokluyor. Öpüyor sonra. Birden.

Devam edemiyor. Sevişmeye utandığını hissediyorum. Öyle belli ediyor ki bazı şeyleri... Bunun ne demek olduğunu biliyorum.

Haydar'ın benden sakladığı şeyleri biliyorum. Kabullenemiyorum...

Halının desenlerine takılıyor gözüm. Ellerim Haydar'a dokunmayı bırakıyor bir zaman sonra.

"Ne oldu?" diye soruyor.

Cevap vermiyorum. Ayaklanıyorum.

"Nereye gidiyorsun?" diye soruyor.

Cevap vermiyorum. Yürüyorum.

"Gül!" diye bağırıyor arkamdan.

Bir yastık ve battaniyeyle dönüyorum salona. Kanepenin ayakucuna koyuyorum. Haydar öylece oturuyor. Başını yukarı kaldırmış, oturduğu yerden suratıma bakıyor.

"İyi geceler," deyip ışıkları kapatıyorum.

Onlar benim uyuduğumu sanıyor ama ben her şeyi duyuyorum.

Abim odasında basılacak kitabının hayalini kuruyor. Dünyayı kendi etrafında döndürüyor. Anneme verdiği sözü unuttu, fotoğrafı bana vermesi gerektiğini hatırlamıyor.

Fotoğraf çekmecenin içinde.

Bir gün bir eskici vitrininde üç kuruşa satılacak.

Annem yatak odasında.

Kendiyle baş edemiyor. Yaşadıkları ağır geliyor ona, ağlıyor... Burnunu yastığa gömmüş, sesi çıkmasın istiyor ama engel olamıyor.

Babam salonda.

Kendini bu evde, hatta hayatta bir fazlalık olarak görüyor. Bir an önce ölüp gitmeyi diliyor. Sevmek yetmiyor ona. Bununla yaşamayı beceremiyor.

Ben bir kitabın içindeyim.

Hayal kuruyorum, unutuyorum, baş edemiyorum, ağlıyorum, uyuyorum, uyanıyorum, seviyorum, yaşıyorum, ölüyorum.

Hikâye burada bitiyordu.

"Fotoğraflar masumiyeti sergiler, kendi yıkımlarına doğru ilerleyen hayatların zayıflığını gösterir ve fotoğraf ile ölüm arasındaki bu bağ, bir hayalet gibi bütün insan fotoğraflarının üzerinde gezinir." Susan Sontag

Hayatımızdaki kırılma anlarını bize hatırlatan şeyler vardır. Kimi zaman bir koku, kimi zaman bir şarkı, bazen de bir fotoğraf o an ile özdeşleşir. Kerem Görkem, *Aile Fotoğrafı*'nda bir ailenin dağılışını farklı karakterlerin bakış açıları üzerinden ele alırken, bu süreci bir fotoğraf karesinin izini sürerek aktarıyor.
Aile Fotoğrafı, ayna kenarına iliştirilmiş, süslü bir çerçeveye konmuş ya da cüzdan içine sıkıştırılmış; eski bir albüm içinde küflenmiş, bir sahafın tezgâhında birkaç kuruşa satılmayı bekleyen, sararmış, yıpranmış fotoğraflara bakarken, bir fotoğrafın içine gizlenen hikâyeleri keşfetme hissini kamçılayan bir ilk roman.

ISBN: 978-975-570-791-4
9 789755 707914

10 TL

www.selyayincilik.com
www.twitter.com/selyayincilik
www.facebook.com/SelYayincilik
www.instagram.com/selyayincilik